

Република Северна Македонија
Republika e Maqedonisë së Veriut
Агенција за цивилно воздухопловство
Agjencia e Aviacionit Civil

Бр.-Нр. 08-964/1

12-06-2025 год. VII

Скопје-Shkup

АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО
ВОЗДУХОПЛОВСТВО

УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)

OPS/DG-GM-001

СОДРЖИНА

ПРИЛОГ	4
КРАТЕНКИ.....	5
ДЕФИНИЦИИ	5
ОБЈАСНУВАЊЕ НА СИМБОЛИТЕ	6
ЛИСТА НА ИЗДАНИЈА И РЕВИЗИИ	6
СПИСОК НА ВАЖЕЧКИ СТРАНИЦИ	7
ВОВЕД СО ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ.....	9
ТАБЕЛА НА ОДОБРУВАЊЕ.....	10
СПИСОК НА ДИСТРИБУЦИЈА	10
РЕФЕРЕНТЕН ДОКУМЕНТ.....	10
• Опсег и намена	11
• Вовед.....	11
• Главен дел.....	11
1. Пристап базиран на компетентности за обука и оценување за опасни материи	11
1.1 Општо	11
1.2 СВТА рамка	12
1.3 Програми за обука за опасни материи.....	12
2. Развој и спроведување на програми за обука и оценување засновани на компетентности	13
2.1 Фаза 1 – Анализа на потребите за обука.....	13
2.2 Фаза 2 – Дизајн на обука и оценување засновани на компетентности	16
2.3 Фаза 3 – Изработка на материите за обука и оценување.....	19
2.4 Фаза 4 – Спроведување на плановите за обука и оценување.....	21
2.5 Фаза 5 – Евалуација на програмата за обука	22
3. Квалификации за инструктор за опасни материи	23
Додаток А – Прилагодена листа на задачи за опасни материи (DG) според јасно дефинирани улоги	25
Додаток В – Прилагодена табела на знаења за опасни материи (DG Knowledge Table).....	33
Додаток С – Пример за адаптиран модел на компетенции	37
Додаток D – Примерок – резиме на образец.....	41
Додаток F – Формулар за анализа на потребите за обука за испраќач и превозник на товар.....	67

Додаток Г – Формулар за анализа на потребите за обука за оператор и агент за ракување на земја.....	69
Додаток Н – Пример – Образец за анализа на потребите за обука	71
Додаток I – Пример – Оценување на потребите за обука (Training Needs Analysis Assessment).....	77
Додаток J – Пример – План за обука	82
• Заклучок	93

УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВГА)
Одделение за летачка оператива

ПРИЛОГ

Број	Ознака
Прилог 1	OPS-DG-FRM-002 - Апликација за одобрување на програма за обука
Прилог 2	OPS-DG-CHK-001 - Контролна листа за одобрување на програма за обука за опасни материи Дел I,
Прилог 3	OPS-DG-CHK-002 - Контролна листа за одобрување на програма за обука за опасни материи Дел II
Прилог 4	OPS-DG-CHK-003 - Одобрување на програма за обука за опасни материи за Поштенски оператор
Прилог 5	OPS-DG-FRM-004 - Формулар за измена на Програмата за обука за опасни материи
Прилог 6	OPS-DG-FRM-003 - Евалуација на обуката за опасни товари

КРАТЕНКИ

Кратенка	Значење
ICAO	Меѓународна организација за цивилна авијација (ICAO)
IATA	Меѓународна асоцијација за воздушен транспорт (IATA)
TI	Технички инструкции за безбеден транспорт на опасни материи по воздушен пат
GHA	Агент за ракување на земја
DGR	Правила за опасни материи на IATA
DG	Опасни материи
CBTA	Обука и проценка базирани на компетенции

ДЕФИНИЦИИ

Термин	Дефиниција
Компетентност	Димензија на човечката изведба која се користи за сигурно предвидување на успешното извршување на работата. Компетентноста се манифестира и се набљудува преку однесувања кои ги мобилизираат релевантното знаење, вештини и ставови за извршување активности или задачи под определени услови
Обука и оценување базирани на компетенции	Обука и оценување кое се карактеризираат со ориентација кон изведба, нагласок на стандарди на изведба и нивно мерење, како и развој на обуката според определените стандарди на изведба.
Адаптиран модел на компетенции	Група на компетенции со нивниот придружен опис и критериуми за изведба, адаптирани од рамка на компетенции на ICAO, која организацијата ја користи за развој на обука и оценување базирани на компетенции за дадена улога
Стандард на компетенцијата	Ниво на изведба кое е дефинирано како прифатливо при оценување дали компетенцијата е постигната или не.
Набљудливо однесување	Поединечно однесување поврзано со улогата кое може да се набљудува и кое може, но не мора, да биде измерливо.
Рамка на компетенции на ICAO	Рамка на компетенции, развиена од ICAO, претставува избрана група на компетенции за дадена авијатиска дисциплина. Секоја компетенција има придружен опис и набљудливи однесувања.
Услови	Сè што може да ја одреди специфичната средина во која ќе се демонстрира изведбата.
Стандард на компетенцијата	Ниво на изведба кое се дефинира како прифатливо при оценувањето дали компетенцијата е постигната или не.

ОБЈАСНУВАЊЕ НА СИМБОЛИТЕ

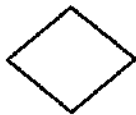
Подолу е наведено објаснување на симболите на дијаграмот на текот на процесот кои се користени во ова упатство.

Почеток/крај на процедурата

Активност

Контролна ставка, контролна активност

Документ, информација

Точка на спојување

ЛИСТА НА ИЗДАНИЈА И РЕВИЗИИ

Рев.бр.	Датум	Внесена од	Опис на ревизијата
00	12.06.2026	Елвир Зендели	Прво издание

УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива

СПИСОК НА ВАЖЕЧКИ СТРАНИЦИ

Страна	Издание	Рев.	Датум
2	01	00	12.06.2026
3	01	00	12.06.2026
4	01	00	12.06.2026
5	01	00	12.06.2026
6	01	00	12.06.2026
7	01	00	12.06.2026
8	01	00	12.06.2026
9	01	00	12.06.2026
10	01	00	12.06.2026
11	01	00	12.06.2026
12	01	00	12.06.2026
13	01	00	12.06.2026
14	01	00	12.06.2026
15	01	00	12.06.2026
16	01	00	12.06.2026
17	01	00	12.06.2026
18	01	00	12.06.2026
19	01	00	12.06.2026
20	01	00	12.06.2026
21	01	00	12.06.2026
22	01	00	12.06.2026
23	01	00	12.06.2026
24	01	00	12.06.2026
25	01	00	12.06.2026
26	01	00	12.06.2026
27	01	00	12.06.2026
28	01	00	12.06.2026
29	01	00	12.06.2026
30	01	00	12.06.2026
31	01	00	12.06.2026
32	01	00	12.06.2026
33	01	00	12.06.2026
34	01	00	12.06.2026
35	01	00	12.06.2026
36	01	00	12.06.2026
37	01	00	12.06.2026
38	01	00	12.06.2026
39	01	00	12.06.2026
40	01	00	12.06.2026
41	01	00	12.06.2026
42	01	00	12.06.2026
43	01	00	12.06.2026

Страна	Издание	Рев.	Датум
44	01	00	12.06.2026
45	01	00	12.06.2026
46	01	00	12.06.2026
47	01	00	12.06.2026
48	01	00	12.06.2026
49	01	00	12.06.2026
50	01	00	12.06.2026
51	01	00	12.06.2026
52	01	00	12.06.2026
53	01	00	12.06.2026
54	01	00	12.06.2026
55	01	00	12.06.2026
56	01	00	12.06.2026
57	01	00	12.06.2026
58	01	00	12.06.2026
59	01	00	12.06.2026
60	01	00	12.06.2026
61	01	00	12.06.2026
62	01	00	12.06.2026
63	01	00	12.06.2026
64	01	00	12.06.2026
65	01	00	12.06.2026
66	01	00	12.06.2026
67	01	00	12.06.2026
68	01	00	12.06.2026
69	01	00	12.06.2026
70	01	00	12.06.2026
71	01	00	12.06.2026
72	01	00	12.06.2026
73	01	00	12.06.2026
74	01	00	12.06.2026
75	01	00	12.06.2026
76	01	00	12.06.2026
77	01	00	12.06.2026
78	01	00	12.06.2026
79	01	00	12.06.2026
80	01	00	12.06.2026
81	01	00	12.06.2026
82	01	00	12.06.2026
83	01	00	12.06.2026
84	01	00	12.06.2026
85	01	00	12.06.2026

УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива

Страна	Издание	Рев.	Датум
86	01	00	12.06.2026
87	01	00	12.06.2026
88	01	00	12.06.2026
89	01	00	12.06.2026
90	01	00	12.06.2026
91	01	00	12.06.2026
92	01	00	12.06.2026
93	01	00	12.06.2026

Страна	Издание	Рев.	Датум

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

ВОВЕД СО ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Упатството е издадено од страна на:

Агенција за цивилно воздухопловство
Даме Груев 1, 1000 Скопје, Северна Македонија

Се забранува копирање или умножување на овој материјал без претходна писмена согласност на издавачот.

Ова издание на ова упатство влегува во сила со денот на донесувањето. Секоја понатамошна ревизија на ова упатство влегува во сила со денот наведен во Табелата на одобрување.

За издавачот:

Драги Стојаноски, директор на АЦВ

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)**
Одделение за летачка оператива

ТАБЕЛА НА ОДОБРУВАЊЕ

	Име и позиција	Датум	Потпис
Подготвил:	Елвир Зендели, Советник за DGR	12.06.2026	
Контролирал:	Сашо Мојсоски, Раководител на одделение за летачка оператива	12.06.2026	
Извршил проверка на квалитетот:	Кире Колевски, Раководител на Одделение SQS и мониторинг на усогласеност	12.06.2026	
Одобрил:	Драги Стојаноски, Директор	12.06.2026	

СПИСОК НА ДИСТРИБУЦИЈА

Примерок бр.	КОРИСНИК	ВИД НА ФОРМА	БРОЈ НА ПРИМЕРОЦИ
1.	Архива	Оригинал-примерок во хартиена форма	1
2.	Раководител на SQS и мониторинг на усогласеност	Оригинал-примерок во хартиена форма	1
3.	Раководител на одделение за летачка оператива	Оригинал-примерок во хартиена форма	1
4.	ACV Share	Дигитален примерок	1
5.	Дигитален примерок	По електронска пошта до сите вработени	1

РЕФЕРЕНТЕН ДОКУМЕНТ

	Код на документот	Назив на документот
1.	SQS-MAN-001	Integrated Quality System Manuel
2.	Службен весник на РСМ (во сила)	Закон за воздухопловство
3.	ICAO Анекс 18,	Безбеден транспорт на опасни товари по воздушен пат
4.	ICAO Doc.9284	Технички инструкции за безбеден транспорт на опасни товари по воздух
5.	ICAO Doc.10147	Упатство за пристап базиран на компетенции за обука и проценка на опасни товари
6.	IATA DGR	Правила за опасни материи на IATA

- **Опсег и намена**

Оваа Упатство обезбедува насоки за организациите кои аплицираат за одобрување во АЦВ МК за програма за обука за опасни материи при развивање и спроведување на пристап базиран на компетенции за обука и проценка на опасни материи (СВТА) за персонал вклучен во транспортот на товар, пошта, патници и багаж по воздушен пат. Оваа упатство е применливо за сите организации и субјекти кои се обврзани да имаат одобрени програми за обука за опасни материи, вклучително и наставни планови за секоја функција идентификувана како применлива за персоналот што тие го распоредуваат во процесот на транспорт на опасни материи.

- **Вовед**

Според рамката на СВТА, организацијата е одговорна за програмата за обука за опасни материи (DG) за својот персонал. Како резултат, за разлика од пристапот базиран на категоризација на програмата за обука за DG, организациите имаат дополнителни обврски да спроведат анализа на потребите за обука и да водат евиденција за обука и проценка на својот персонал. АЦВ МК има обезбедено пример шаблон (Прилог А-Г) за да им помогне на организациите при формулирање на нивната анализа на потребите за обука, со референца на генерализираниот список на задачи од ИКАО за персонал вклучен во транспортот на товар, пошта, патници и багаж по воздушен пат во Република Северна Македонија. Трети лица кои обезбедуваат обука и/или други субјекти во ланецот на транспорт на опасни материи можат да се повикаат на овој шаблон за да ја подобрат компатибилноста кога размислуваат како нивните информации ќе бидат достапни за јавноста. Следните параграфи содржат информации за помош на апликантите при усвојување на пристап базиран на компетенции за обука и проценка на опасни материи (СВТА) во нивните програми за обука за опасни материи, со цел разгледување и одобрување од АЦВ МК. Информациите дадени подолу се само за насоки, а примената на соодветните делови во програмите за обука зависи од функциите за кои персоналот е одговорен. Овие одговорности се определуваат според специфичната функција што персоналот ја извршува, а не според нивните работни титули или опис на работата. Персоналот кој ја поминал обуката, но кој е распореден на нови функции, мора да се процени за да се утврди неговата компетентност во однос на новата функција. Ако компетентноста не е докажана, мора да се обезбеди соодветна дополнителна обука

- **Главен дел**

1. Пристап базиран на компетентности за обука и оценување за опасни материи

1.1 Општо

Според изданието 2021–2022 на Техничките инструкции за безбеден транспорт на опасни материи по воздушен пат (TI), објавени од Меѓународната организација за цивилно воздухопловство (ICAO), барањата за обука за опасни материи (DG) за персонал на испраќачи, шпедитери-превозници, оператори на воздухоплови итн. се ревидирани од досегашниот пристап заснован на категоризација кон пристап заснован на компетентности, кој е станат задолжителен од 1 јануари 2023 година.

Од 1 јануари 2023 година, организациите се обврзани од АЦВ МК целосно да ја имплементираат Обуката и оценувањето засновани на компетентности (СВТА) за обука за опасни материи.

1.2 СВТА рамка

Рамката за обука за опасни материи во Република Северна Македонија (РСМ) и соодветните формулари за апликација за одобрување на програми за обука за опасни материи се дизајнирани да бидат усогласени со горенаведените барања. Организаторите треба да обезбедат дека обуката за опасни материи што им се обезбедува на персоналот на или по 1 јануари 2023 година ги исполнува новите барања. Апликантите за одобрување на програми за обука за опасни материи ќе треба да покажат, со документарни докази, дека нивната програма е дизајнирана и ќе се спроведува врз основа на принципите на пристап заснован на компетентности за обука и оценување. Сертификатите за обука што се издадени пред 1 јануари 2023 година и имаат период на важност по 1 јануари 2023 година, ќе продолжат да важат до нивното истекување. Следните пасуси содржат информации за да им помогнат на апликантите при усвојување на пристап заснован на компетентности за обука и оценување за опасни материи (СВТА) во нивната програма за обука за опасни материи, наменета за разгледување и одобрување од АЦВ МК. Овие насоки се прилагодени од документот на ИКАО – *Насоки за пристап заснован на компетентности за обука и оценување за опасни материи* (ICAO Doc 10147). Овие насоки навлегуваат во деталите на подготовката, дизајнот и развојот на СВТА и опфаќаат технички детали релевантни за одредбите за обука утврдени во Техничките инструкции (ТИ) на ИКАО. Затоа, тие се наменети да бидат читани од квалификувани инструктори за обука за опасни материи кои ќе воспостават и одржуваат програма за обука за опасни материи самостојно или во име на нивните организатори.

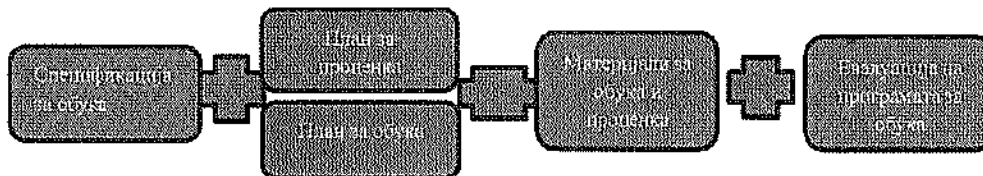
1.3 Програми за обука за опасни материи

Програмата за обука вклучува елементи како методологија, првична и периодична обука и оценување, квалификации и компетенции на инструкторите, евиденција на обука и оценување, како и евалуација на нејзината ефективност. Организациите треба да ја одредат целта и објективот на програмата за обука заснована на компетентности врз основа на функциите за кои нивниот персонал е одговорен. Организациите треба да обезбедат дека обуката е дизајнирана и развиена така што ќе воспостави јасни врски помеѓу компетенциите што треба да се постигнат, целите на учењето, методите за оценување и материите за курсот.

Воспоставувањето на програма за обука за опасни материи (DG) може да се подели во пет работни процеси или фази, и тоа:

- Анализа на потребите за обука
- Дизајн на локална обука заснована на компетентности
- Развој на материи за обука и оценување
- Имплементација – спроведување на курсот
- Евалуација на курсот

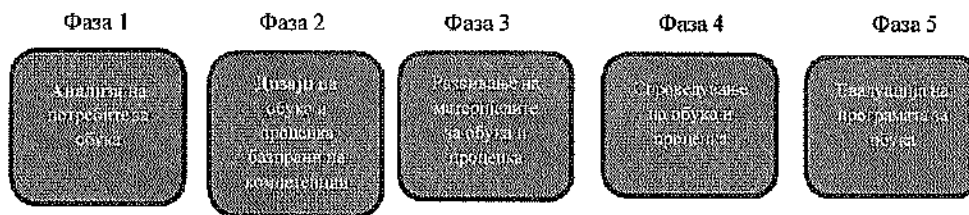
Компетентност е димензија на човечкото изведување која се користи за сигурно предвидување на успешното извршување на работата. Таа се манифестира и се набљудува преку однесувања кои ги мобилизираат/користат релевантните знаења, вештини и ставови за извршување на активности или задачи под одредени услови.

Слика 1- Компоненти на обука заснована на компетентности

2. Развој и спроведување на програми за обука и оценување засновани на компетентности

Развојот на програма за обука за опасни материи заснована на компетентности се врши во фази, следејќи го моделот за дизајн на наставата ADDIE (анализирај, дизајнирај, развиј, спроведи и евалуирај), како што е прикажано на Слика 2.

Слика 2- Работни процеси за обука и оценување засновани на компетентности

2.1 Фаза 1 – Анализа на потребите за обука

Првата фаза во развојот и спроведувањето на програма за обука заснована на компетентности, специфична за околината и барањата на организацијата, е спроведување на анализа на потребите за обука. Ова е генерално применливо за организаторот на програма за обука за опасни материи (DG), без разлика дали е тоа самиот организатор или трета страна како давател на обука. Организаторот спроведува анализа на потребите за обука за да ги утврди резултатите што обуката треба да ги постигне и какви ресурси постојат за постигнување на тие резултати. Овој критичен чекор обезбедува обуката да биде во согласност со целта на организацијата и да биде ефективна. За време на оваа фаза се развива спецификација на обуката која детално ги наведува барањата што треба да се исполнат при дизајнирање на обуката. Ова треба да вклучува цел на обука заедно со нејзините барања, вклучувајќи оперативни, технички, регулаторни и организациски барања.

Оваа фаза исто така опфаќа развој на список на задачи. АЦВ МК прилагодила добро дефинирани работни функции во авијацииската индустрија со референца на ICAO Doc 10147, кои обично извршуваат седум категории на задачи, и со тоа имаат улога во превозот на карго-товар, пошта, патници и багаж по воздушен пат.

Персонал на испраќачи и шпедитери-превозници:

- a) Персонал одговорен за подготовка на пратки со опасни материи (DG);
- b) Персонал одговорен за процесирање или прифаќање на стока прикажана како општ карго-товар;
- c) Персонал одговорен за процесирање или прифаќање на пратки со опасни материи (DG);
- d) Персонал одговорен за ракување со карго-товар во магацин и за натоварување и истоварување на уреди за единечно натоварување (ULD);

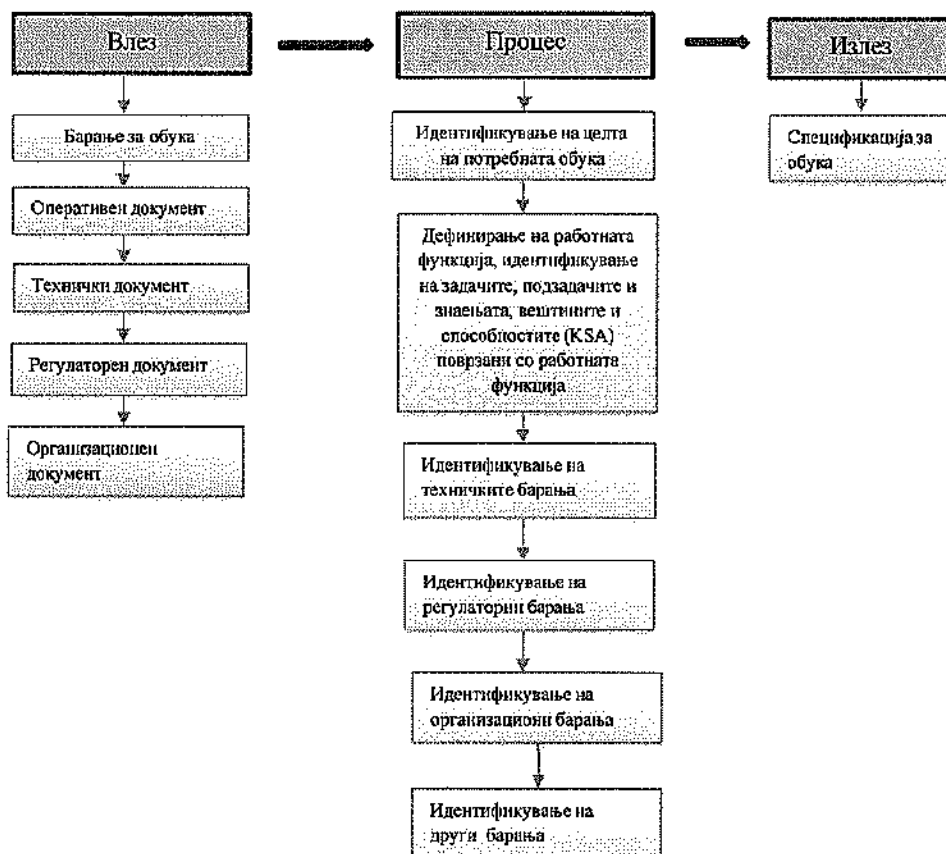
Персонал на оператори на воздухоплови и агенти за ракување:

- e) Персонал одговорен за процесирање или прифаќање на стока прикажана како општ карго-товар;
- f) Персонал одговорен за процесирање или прифаќање на пратки со опасни материи (DG);
- g) Персонал одговорен за ракување со карго во магацин, натоварување и истоварување на уреди за единечно натоварување (ULD) и натоварување и истоварување на карго-просторите на авионите;
- h) Персонал одговорен за прифаќање на багаж на патници и екипаж, управување со зоните за влегување во авион и други задачи кои вклучуваат директен контакт со патници на аеродром;
- i) Персонал одговорен за планирање на натоварувањето на авион;
- j) Екипаж на авион;
- k) Офицери за летни операции и диспечери на летови.
- l) Екипаж во кабина
- m) Персонал одговорен за проверка на патници и екипаж, како и на нивниот багаж, карго и пошта;

Список на задачи што обично ги извршува персоналот во ланецот на снабдување со карго-товар по воздушен пат, како и операторите на авион, е составен од ICAO. Задачите се поделени во седум широки категории, кои понатаму се разделуваат во помали подзадачи:

- Класификација на опасни материи (DG);
- Подготовка на пратка со опасни материи (DG);
- Процесирање/прифаќање на карго-товар;
- Управување со карго-товар пред натоварување;
- Прифаќање на багаж на патници и екипаж;
- Транспорт на карго-товар/багаж; и
- Прибирање на податоци за безбедност.

Во оваа фаза треба да се изврши преглед на улогите и одговорностите на предвидениот персонал, врз основа на кои се идентификуваат задачите поврзани со транспортот на карго-товар, пошта, патници и багаж по воздушен пат

Слика 3 - Анализа на потребите за обука — Работен процес 1

Потребна акција:

- Проценка на анализата на потребите за обука на персоналот
- Проценка на Формуларот за анализа на потреби за обука за испраќачи и шпедитери-превозници (видете Прилог F)
- Проценка на Формуларот за анализа на потреби за обука за оператори и агенти за земјено ракување за воздушни оператори и поврзани агенции (видете Прилог G)

2.2 Фаза 2 – Дизајн на обука и оценување засновани на компетентности

Втората фаза во развојот и спроведувањето на програма за обука и оценување заснована на компетентности е нејзиниот дизајн. Ова се врши земајќи ја предвид анализата на потребите за обука од Фаза 1. Очекуваниот резултат од оваа фаза ќе ги создаде компонентите на обука и оценување засновани на компетентности, кои вклучуваат:

- а) Дизајнирање на прилагоден модел на компетенции што ја адресира листата на задачи идентификувани во Фаза 1;
- б) Дизајнирање на план за оценување што ќе се користи за проценка на компетентноста на персоналот;
- в) Дизајнирање на план за обука што ќе овозможи развој и спроведување на програмата за обука.

Моделот на компетенции за одредена работна функција може да варира во зависност од потребите и оперативната средина на организацијата и треба да ги вклучува следните елементи:

- а) Листата на компетенции/способности потребни за работната функција
 - i. Листата на компетенции/способности може да се изработи врз основа на листата на задачи идентификувани во Фаза 1. На пример, компетенција може да се дефинира како покажување способност за извршување на една од задачите во рамките на седумте пошироки категории на задачи кои се идентификувани погоре.
 - б) Критериуми за изведба за оценување на секоја компетенција/способност
 - i. Секоја компетенција/способност е поврзана со листа на набљудувани однесувања, а секое набљудливо однесување се мери според стандард за компетентност, кој може да биде сличен на клучните показатели за изведба.
 - ii. Успешното исполнување на дефинираните стандарди за листата на набљудливи однесувања придонесува кон постигнување на соодветната компетенција/способност.
 - iii. Пример за набљудливо однесување може да биде барањето персоналот успешно да изврши помала подзадача во рамките на група задачи.

Во согласност со ICAO Doc 10147 и регулативата за опасни материи (DGR) објавена од International Air Transport Association (IATA), а повикувајќи се на насоките на International Civil Aviation Organization (ICAO), АЦВ МК има прилагодено табела (Табела 1 во Прилог А) која ги мапира задачите што вообичаено ги извршуваат јасно дефинираните работни функции, и има изведено втора табела (Табела 2 во Прилог В) која ги идентификува темите за знаење поврзани со опасни материи (DG) што придонесуваат за постигнување компетентност за листата на задачи што ги извршува секоја работна функција. Пример за прилагоден модел на компетенции е прикажан во Табела 3 во Прилог С, за референтни цели. Проценката на персоналот може да се изврши користејќи различни алатки, вклучувајќи набљудување на изведбата на работата, тестови или други практични вежби. Алатките за оценување мора да бидат валидни и доверливи, односно да претставуваат соодветна мерка за компетенцијата/способноста што се оценува и да обезбедуваат конзистентни резултати кога се спроведуваат од различни оценувачи. Се очекува оценувачите да спроведуваат проценки на компетентноста за опасни материи во согласност со планот за оценување и да ги користат алатките за оценување наведени во планот за документирање на доказите и резултатите од оценувањата. За да ја извршат својата улога, оценувачите треба да бидат запознаени со компетенциите поврзани со секоја задача во работната функција на програмата за обука, да ја набљудуваат изведбата на персоналот и потоа да утврдат дали персоналот ги постигнал

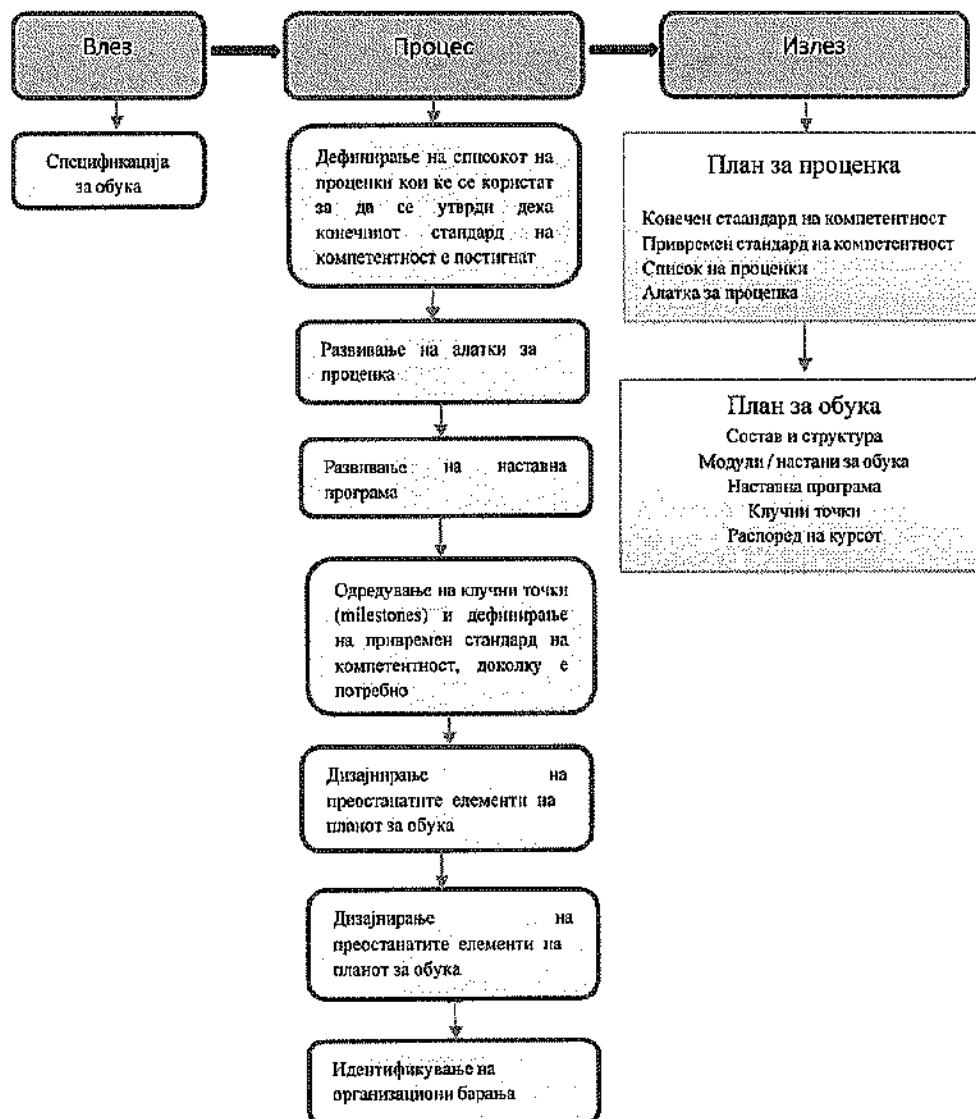

потребните компетенции врз основа на нивната изведба за време на оценувањето. Оценувачите исто така можат да даваат повратни информации за подобрување на ефикасноста на обуката. Деталите на планот за оценување може да вклучуваат:

- а) Конечен стандард за компетентност поврзан со конечна пресвртна точка;
- б) Преодниот стандард на компетентност поврзан со секоја пресвртница (доколку е потребно).
- в) Список на оценувања (формативни и сумативни оценувања, испити, усни оценувања и сл.) потребни за секоја од дефинираните пресвртни точки;
- г) Кога треба да се изврши оценувањето;
- д) Алатките што ќе се користат за собирање докази за време на практичното оценување (каде е применливо);
- ѓ) Прагот за поминување на проекти, испити или усни оценувања; и
- е) Бројот на набљудувања потребни за оценување на изведбата според стандардите за компетентност.

Планот за обука ќе се користи од страна на дизајнерите на обуката за создавање на материји за обука и оценување. При подготовка на планот за обука треба да се користи листата на задачи од Фаза 1. Планот за обука треба да ги содржи следните детали:

- а) Состав и структурата на курсот;
- б) Модули, настани за обука и нивниот формат и редослед на спроведување;
- в) Силабус;
- г) Пресвртни точки (ако е потребно);
- д) Распоред на курсот

Слика 4 - Дизајнирање на плановите за оценување и обука — Работен тек 2

2.3 Фаза 3 – Изработка на материите за обука и оценување

Третата фаза во развојот и спроведувањето на програма за обука и оценување базирана на компетенции е изработката на материите за обука и оценување. Развојот се базира на прилагодениот модел на компетенции и плановите за обука и оценување. Материите за обука и оценување вклучуваат, но не се ограничуваат на: белешки за обука, инструкции за вежби, практични вежби, студии на случаи, презентации, видео клипови, квизови за самопроценка, испити, оценувања и алатки за оценување.

Материите за обука и оценување не треба да се ограничуваат само на основниот курс за опасни материи, туку треба да вклучуваат и материи применливи за настани за обука како обука на работното место и оценувања на работното место.

Важно е СВТА да вклучува механизам за обезбедување повратни информации, за организаторите на обуката да можат да осигураат дека нивните програми остануваат ефикасни и релевантни за компетенциите кои се стремат да се постигнат. Како минимум, извор на повратни информации треба да биде персоналот на крајот од курсот, а треба да вклучува прашања кои бараат мислење за соодветноста на курсот на обуката за потребите на нивните работни функции.

Во согласност со ICAO TI, записникот за обука и оценување треба да ги вклучува:

- а) Името на обучуваниот;
- б) Месецот на завршување на обуката и оценувањето;
- в) Опис, копија или референца на материите за обука и оценување користени за исполнување на барањата за обука и оценување;
- г) Името и адресата на организацијата која ја спроведува обуката и оценувањето;
- д) Доказ кој покажува дека персоналот е оценет како компетентен.

Бидејќи барањето за СВТА станува задолжително од 1 јануари 2023 година, пристапот за категоризација повеќе нема да се користи. Од тогаш, системот за бројување на персонал според категориите на ICAO ќе стане застарен.

Во врска со тоа, кога апликантот доставува примерок на сертификат, се препорачува описот на програмата за обука за опасни материи (DG) за соодветниот тип на персонал и соодветните елементи на компетентност да бидат јасно наведени на сертификатот и на начин што е лесно да се реферира. Ова е особено важно за практични ситуации кога програмата за обука за DG е дизајнирана да ги задоволи потребите на повеќе од еден тип на персонал.

Потребна акција:

Оценете ја листата на задачи и за секоја задача направете поврзување со соодветните делови од материите за обука и оценување (видете ја Табела 1 во Прилог А).

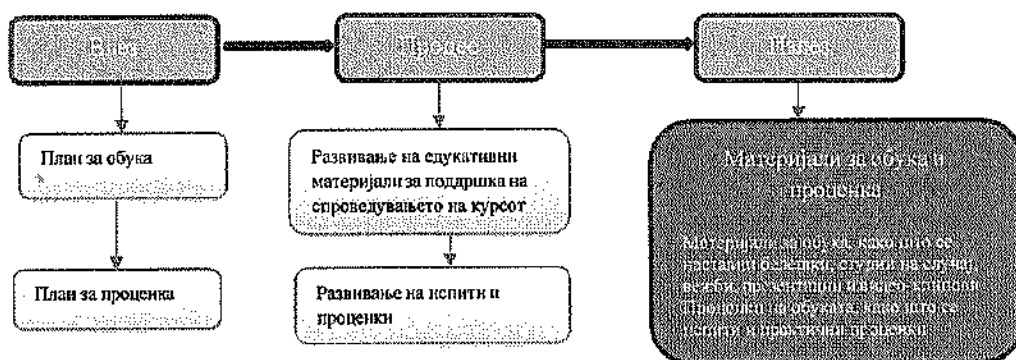
Оценете ја табелата за знаење за опасни материи (видете ја Табела 2 во Прилог В)

Оценете пример за прилагоден модел на компетенции (видете Прилог С); овој елемент може да се вклучи во Шаблонот за резиме на резултатите од дизајнот за персоналот одговорен за специфични функции (видете Прилог D).

Оценете го прегледот на курсот за обука (на пример, форматот на спроведување, алатките што ќе се користат, методите за оценување и времетраењето).

Забелешка:

Пред одобрената фаза на спроведување (Фаза 4), инструкторите се должни да демонстрираат ефикасно предавање за да се осигура дека обуката е дизајнирана и развиена со јасна поврзаност меѓу компетенциите што треба да се постигнат, целите за учење, методите за оценување и материите за обука. Во оваа фаза, инспекторот за опасни материи на АЦВ МК треба да ја оцени изведбата во училиница заедно со организаторите (оператори) користејќи анализа на потребите за обука и оценување. Овој процес има за цел да осигура дека компетенциите, заедно со нивните описи и набљудливи однесувања, формираат основа од која се изведува и се постигнува прилагодениот модел на компетенции. Сите оценувачи треба да дојдат до ист заклучок при спроведување на оценување. Поради тоа, сите оценувачи треба да бидат обучени и следени за да постигнат и одржуваат прифатливо ниво на меѓусебна доверливост при оценувањето.

Слика 5 - Развивање на материите за обука и проценка – Работен тек 3

Потребно постапување:

- Доставете ја Формата за анализа на потребите за обука за испраќач и превозник на товар (видете Прилог F)
- Доставете ја Формата за анализа на потребите за обука за Оператор и Агент за земјино ракување за воздушни оператори и поврзани агенции (видете Прилог G)
- Доставете ја листата на задачи и за секоја задача направете поврзување со соодветните делови од материите за обука и оценување (видете Табела 1 во Прилог A)
- Доставете ја табелата за знаење за опасни материи (видете Табела 2 во Прилог B)
- Доставете пример за прилагоден модел на компетенции (видете Прилог C); овој елемент може да се вклучи во Шаблонот за резиме на резултатите од дизајнот за персоналот одговорен за специфични функции (видете Прилог D)
- Доставете го прегледот на курсот за обука (на пример, формат на спроведување, алатки што ќе се користат, методи за оценување и времетраење)
- Доставете ги материите за обука
- Доставете ги материите за оценување со одговори каде е применливо
- Доставете ги квалификациите и искуството на инструкторите (видете 3.1.1–3.1.3)
- Доставете ја формата за оценка на курсот или формата за повратни информации
- Доставете примерок на сертификат (видете Прилог E), ако постои

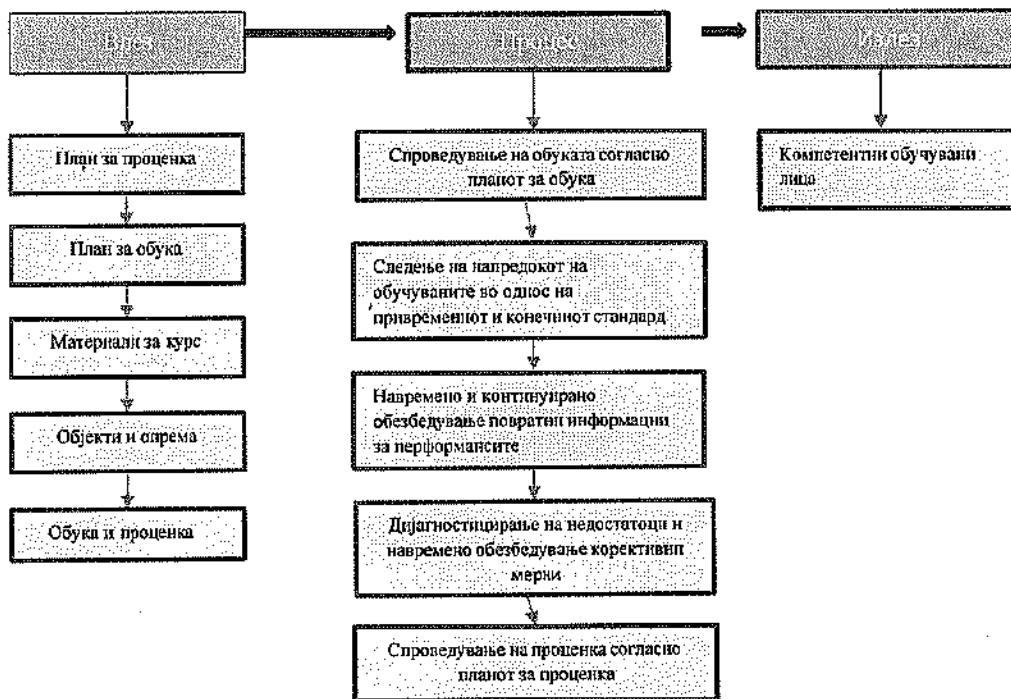
- Апликација за одобрување на програма за обука OPS/DG-FRM-002
- Доставете го OPS-DG-CHK-001, Контролна листа за одобрување на програма за обука за опасни материи Дел I,
- Доставете го OPS-DG-CHK-002, Контролна листа за одобрување на програма за обука за опасни материи Дел II,
- Доставете го OPS-DG-CHK-003, Одобрување на програма за обука за опасни материи за Поштенски оператор

2.4 Фаза 4 — Спроведување на плановите за обука и оценување

Четвртата фаза во развојот и спроведувањето на програма за обука и оценување базирана на компетенции е спроведувањето на обуката согласно плановите за обука и оценување. Ова вклучува: спроведување на обуката; следење на напредокот на персоналот; обезбедување навремени и континуирани повратни информации за нивната изведба; идентификување на недостатоци во обуката и нивно навремено коригирање; и спроведување на оценувања согласно планот за оценување. Целта на оваа фаза е да се постигне компетентен персонал.

Одобрувањето на пристапот базиран на компетенции за обука е предмет на инспекција од страна на инспекторите на АЦВ МК за да се провери:

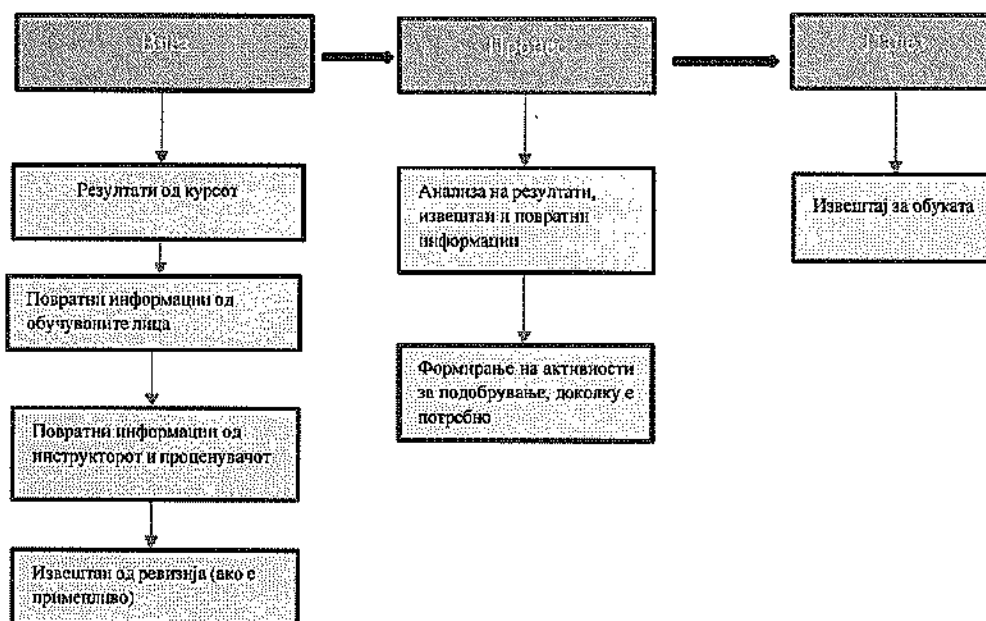
- а) Дали целосната документација од трите фази е доставена и одобрена;
- б) Спроведувањето за време на Фаза 4 на системот за документација одобрен од АЦВ МК (потребно е набљудување на наставата)
- в) Почитувањето и спроведувањето на алатките изработени, доставени и одобрени за време на Фази 1, 2 и 3;
- г) Проценката на квалификациите и вештините на инструкторот при спроведување на обуката користејќи го пристапот СВТА (потребно е набљудување на наставата).

Слика 6 - Спроведување на курсот согласно плановите за обука и оценување — Работен тек 4

2.5 Фаза 5 – Евалуација на програмата за обука

Програмата за обука базирана на компетенции треба периодично да се прегледува од страна на организацијата за да се осигура нејзината ефикасност. По завршувањето на обуката, треба да се собираат повратни информации за изведбата на персоналот на работното место од самите учесници, инструктори, оценувачи и организации (во случај на програми за обука развиени од даватели на услуги за обука). Таквите повратни информации може да бидат во форма на резултати од курсот, извештаи од ревизии, извештаи од инспекции, документирани набљудувања на изведбата на персоналот на работното место, писмени евалуации од страна на персоналот, инструкторите или оценувачите, како и извештаи за настани кои вклучуваат персонал кој бил обучен и оценет како компетентен според програмата за обука. Таквите извештаи треба да се евалуираат со цел да се измени или ревидираат различните компоненти на програмата за обука (на пр., планот за оценување, планот за обука, материите за обука и оценување) за подобро поддржување на напредокот во учењето и компетентноста на персоналот при извршување на предвидената работна функција.

Слика 7 - Евалуација на курсот вклучувајќи ги плановите за обука и оценување — Работен тек 5

Потребно постапување:

Доставете докази за евалуација на завршените програми за обука (само за апликантите кои бараат обновување на одобрувањето од АЦВ МК за нивните програми за обука базирани на компетенции).

3. Квалификации за инструктор за опасни материи

3.1 Според ICAO TI, инструкторите за првична и повторлива обука за опасни материи (DG) мора да демонстрираат или да бидат оценети како компетентни во предавањето и во функцијата(ите) кои ќе ги предаваат пред да ја спроведат обуката.

3.2 Инструкторите кои спроведуваат првична и повторлива обука за опасни материи (DG) мора да ги одржуваат овие курсеви најмалку на секои 24 месеци, или, доколку тоа не е можно, да присуствуваат на повторна обука.

3.3 Со повикување на меѓународните практики и барањата на други надлежни органи, се смета за неопходно инструкторите на програми за обука за опасни материи (DG), особено оние поврзани со „Регулативи за опасни материи (DGR)“ (т.е. персонал кој подготвува, обработува или прифаќа пратки со опасни материи за транспорт по воздушен пат), или „Свест за опасни материи (DGA)“ (т.е. било кој друг персонал вклучен во транспортот на општ товар, патници и багаж по воздух),

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

да имаат успешно завршено програма за обука за DG дизајнирана за персонал кој подготвува, обработува или прифаќа пратки со опасни материи за транспорт по воздушен пат. Исто така, се смета за најдобра практика ако инструкторот успешно заврши било кој курс за инструктор или за техники на предавање пред да ги спроведува тие курсеви.

Потребна постапка:

- Список на инструктори за обука за опасни материи (DG)
- За секој инструктор:
- Квалификација која ја покажува компетентноста за функциите кои ќе ги предава
- Евиденција за спроведување на DG програми за обука одобрени од АЦВ МК во последните 24 месеци и
- Квалификација за наставни техники (доколку постои)

Додаток А – Прилагодена листа на задачи за опасни материи (DG) според јасно дефинирани улоги

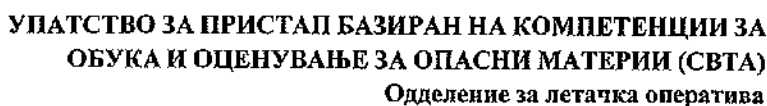
Табела 1: Прилагодена листа на задачи за опасни материи (DG) според јасно дефинирани улоги, која ги означува задачите за опасни материи релевантни за соодветните јасно дефинирани работни функции/улоги

Table 1: Adapted DG task list by well-defined roles Табела 1: Прилагодена листа на задачи за опасни материи (DG) според јасно дефинирани улоги	Shipper Испраќач	Freight forwarder Превозни Шпедите			Aircraft operator and ground handling agent Оператор на воздушно летало и агент за земјинско ракување								Security agent Агент за безбедност
Well-defined job functions for the transport of DG by air Tasks with reference to ICAO TI / IATA DGR Јасно дефинирани работни функции за транспорт на опасни материи (DG) по воздух Задачи со поврзување на ICAO TI / IATA DGR	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
0. Understanding the basics of dangerous goods/Разбирање на основите на опасни материи													
0.1 Recognize dangerous goods applicability Препознавање на применливоста на опасни материи													
0.1.1 Understand the definition Разбирање на дефиницијата	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.1.2 Recognize the legal framework (global, North Macedonia)/ Препознавање на правната рамка (глобална, Северна Македонија)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.1.3 Identify the application and scope Идентификување на примената и опсегот	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.1.4 Differentiate hazard and risk Разликување на опасноста и ризикот	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.2 Understand the general limitations Разбирање на општите ограничувања													
0.2.1 Develop a sense of forbidden DG Развивање свест за забранети OM	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.2.2 Recognize potential hidden DG Препознавање на потенцијално скриени OM	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.2.3 Familiarize with passenger provision Запознавање со правилата и условите за патници	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.3 Identifying role and responsibilities Запознавање со условите за патници													
0.3.1 Clarify the individual and collective role of the supply chain stakeholders Разјаснување на индивидуалната и колективната улога на засегнатите страни во синџирот на снабдување	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.3.2 Understand the passenger's responsibilities Разбирање на обврските на патникот	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

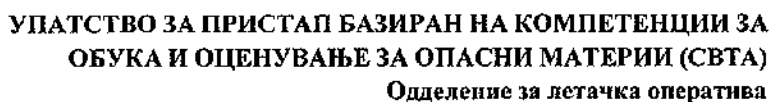

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
0.3.3 Recognize the impact of State & operator variations Препознавање на влијанието на варијациите на Државата и операторот	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.4 Understanding the importance of classification & packaging Разбирање на значењето на класификацијата и пакувањето													
0.4.1 Identify the general information about classes, divisions Идентификување на општите информации за класи, делови (divisions)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.4.2 Understand the general principles of Packing Groups Разбирање на општите принципи на групите за пакување (Packing Groups)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.4.3 Consider multiple hazards Преземање предвид на повеќе опасности	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.5 Understanding hazard communication Разбирање на комуникацијата за опасности													
0.5.1 Recognize the basic marking requirement Препознавање на основните барања за ознаки (marking)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.5.2 Recognize the basic labelling requirement Препознавање на основните барања за етикетање (labelling)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.5.3 Identify the required documentation Идентификување на потребната документација	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.6 Familiarizing with basic emergency response Запознавање со основните процедури за итен одговор													
0.6.1 Create awareness about general emergency procedure Создавање свест за општите процедури за итен случај	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
0.6.2 Understand the organizer's emergency response requirement Разбирање на барањата за итен одговор на организаторот	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
I. Classifying DG/ Класификација на опасни материи (DG)													
1.1 Evaluate substance or article against classification criteria Евалуирање на супстанцијата или предметот според критериумите за класификација													
1.1.1 Determine if it is dangerous goods Утврдување дали станува збор за опасни материи	x												
1.1.2 Determine if it is forbidden under any	x												

OPS/DG -GM - 001

OPS/DG -GM - 001

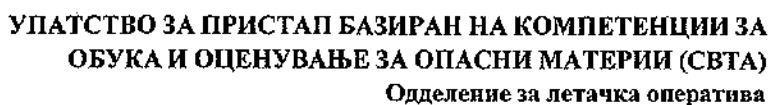
**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

2.5.4 Retain copies of documents as required Зачувување на копии од документите според барањата	x																			
3. Processing/accepting cargo/ Процесирање/прифаќање на карго																				
3.1 Review documentation Преглед на документацијата																				
3.1.1 Verify dangerous goods transport document (DGD) Верификација на документот за транспорт на опасни материи (DGD)			x					x												
3.1.2 Verify other transport documents (e.g. air waybill) Верификација на други транспортни документи (на пр. воздушен товарен лист / air waybill)			x					x												
3.1.3 Verify other documents (exemptions, approvals, etc.) Верификација на други документи (изземања, одобренја и сл.)			x					x												
3.1.4 Verify State/operator variations Верификација на варијации на државата/операторот			x					x												
3.2 Review packaging, marks & labels Преглед на пакување, ознаки и етикети																				
3.2.1 Verify marks Верификација на ознаки			x					x												
3.2.2 Verify labels Верификација на етикети			x					x												
3.2.3 Verify packaging type Верификација на типот на пакување			x					x												
3.2.4 Verify package conditions Верификација на состојбата на пакување			x					x												
3.2.5 Verify State/operator variations Верификација на варијации на државата/операторот			x					x												
3.3 Complete acceptance procedures Завршување на процедурите за прифаќање																				
3.3.1 Complete acceptance checklist Пополнување на контролна листа за прифаќање			x					x												
3.3.2 Provide shipment information for load planning Обезбедување информации за пратката за планирање на натоварување			x					x												
3.3.3 Retain documents as required load planning Зачувување на документи според барањата за планирање на натоварување			x					x												
3.4 Process/accept cargo other than DG Процесирање/прифаќање на карго различно од DG																				
3.4.1 Check documentation for indications of undeclared dangerous goods Проверка на документација за индикации на недеklarирани опасни материи		x						x												x

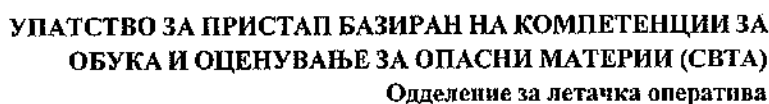

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
3.4.2 Check packages for indications of undeclared dangerous goods Проверка на пакувања за индикации на недеklarирани опасни материи		x			x								x
4. Managing cargo pre-loading/ Управување со карго пред натоварување													
4.1 Plan loading Планирање на натоварување													
4.1.1 Determine stowage requirements Одредување на барањата за сместување (stowage requirements)							x		x				
4.1.2 Determine segregation, separation, aircraft/compartment limitations Одредување на сегрегација, разделување и ограничувања на авион/простор за карго							x		x				
4.2 Prepare load for aircraft Подготовка на товарот за авион													
4.2.1 Check packages for indications of undeclared dangerous goods Проверка на пакувањата за индикации на недеklarирани опасни материи				x			x						
4.2.2 Check for damage and/or leakage Проверка за оштетување и/или истекување				x			x						
4.2.3 Apply stowage requirements (e.g. segregation, separation, orientation) Применување на барањата за сместување (на пр. сегрегација, разделување, ориентација)				x			x						
4.2.4 Apply ULD tags when applicable Применување на ULD ознаки кога е применливо				x			x						
4.3 Issue NOTOC Издавање на NOTOC													
4.3.1 Enter required information Внесување на потребните информации									x				
4.3.2 Verify conformance with load plan Верификација на усогласеност со планот за натоварување									x				
4.3.3 Transmit to loading personnel Испраќање до персоналот за натоварување									x				
5. Accepting passenger and crew baggage/ Прифаќање на багаж на патници и екипаж													
5.1 Process baggage Процесирање на багаж													
5.1.1 Identify forbidden dangerous goods Идентификување на забранети опасни материи								x					x
5.1.2 Apply approval requirements Применување на барањата за одобрение								x					x
5.2 Accept baggage Прифаќање на багаж													

OPS/DG -GM - 001

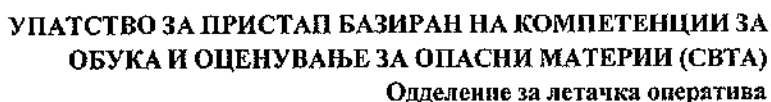
Страна 32

Додаток В – Прилагодена табела на знаења за опасни материи (DG Knowledge Table)

Табела 2: Клетките кои се означени покажуваат теми за знаења за опасни материи (DG) релевантни за соодветните добро дефинирани работни функции/улоги

Table 1: Adapted DG task list by well-defined roles Табела 1: Прилагоден список на задачи за опасни материи (DG) според добро дефинирани улоги	Shipper Испраќач	Freight forwarder Превозник-шпедитор	Aircraft operator and ground handling agent Оператор на авион и агент за земјено ракување										Security agent Агент за безбедност
DG Well-defined job functions for the transport of DG by air Knowledge with reference to ICAO TI / IATA DGR Добро дефинирани работни функции за транспорт на опасни материи (DG) по воздух – Знаења со референца на ICAO TI / IATA DGR	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
Scope and applicability (including overview of DG regulatory requirements in RNM) Опфат и применливост (вклучувајќи преглед на регулаторните барања за опасни материи во РСМ)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Limitation of dangerous goods on aircraft Ограничувања за опасни материи на авион	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Definitions, Roles and Responsibilities Дефиниции, улоги и одговорности	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Training requirements Барања за обука	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dangerous goods security Безбедност на опасни материи													x
General provisions concerning radioactive material Општи одредби за радиоактивни материи	x		x			x			x	x			
Reporting of dangerous goods accidents, incidents and other occurrences Извештај за несреќи, инциденти и други појави со опасни материи		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Emergency response procedures Процедури за итен одговор		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Classification General Општа класификација на опасни материи	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Classification Class 1 Класификација – Класа 1	x												
Classification Class 2 Класификација – Класа 2	x												
Classification Class 3 Класификација – Класа 3	x												
Classification Class 4 Класификација – Класа 4	x												
Classification Class 5 Класификација – Класа 5	x												
Classification Class 6 Класификација – Класа 6	x												

Страна 34

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Table 1: Adapted DG task list by well-defined roles Табела 1: Прилагоден список на задачи за опасни материји (DG) според добро дефинирани улоги	Shipper Пенпрајач	Freight forwarder Превозник, шпедитор				Aircraft operator and ground handling agent Оператор на авион и агент за земјено ракување								Security agent Агент за безбедност
DG Well-defined job functions for the transport of DG by air Knowledge with reference to ICAO TI / IATA DGR Добро дефинирани работни функции за транспорт на опасни материји (DG) по воздух – Знание со референца на ICAO TI / IATA DGR	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	
Packing Instructions Lithium batteries PI965- 970 (General) Инструкции за пакување за литумски батерии PI965-970 (Општо)	x		x			x								
Preparing dangerous goods shipment general Подготовка на пратка со опасни материји (DG) – општо	x													
Package markings Ознаки на пакувања	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Labelling Етикетирање	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Documentation Документација	x	x	x		x	x			x				x	
Packaging applicability, nomenclature and codes Применливост на пакувања, поменлатура и кодови	x		x			x								
Marking of packagings other than inner packagings Ознаки на пакувања кои не се внатрешни пакувања	x		x			x								
Requirements for packagings Барана за пакувања	x		x			x								
Packaging performance tests Тестови за перформанси на пакувања	x													
Requirements for the construction and testing of cylinders and closed cryogenic receptacles, aerosol dispensers and small receptacles containing gas (gas cartridges) and fuel cell cartridges containing liquefied flammable gas Барана за конструкција и тестирање на цилиндри и затворени криогенски садови, аеросолни диспенсери и мали садови кои содржат гас (гасни картуши) и картиши за горивни ќелии кои содржат течен запаллив гас	x													
Packagings for infectious substances of Category A Пакувања за инфективни супстанции Категорија А	x		x			x								
Requirements for the construction, testing and approval of packages for radioactive material and for the approval of such material Барана за конструкција, тестирање и одобрување на пакувања за радиоактивни материји и за одобрување на такви материји	x		x			x								

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Acceptance procedures Процедури за прифаќање			x			x													
Storage and loading Складирање и натоварување				x			x		x	x									
Inspection and decontamination Инспекција и деконтаминација				x			x			x									
Provision of information Обезбедување на информации										x	x	x							
Provisions concerning passengers and crew Одредби кои се однесуваат на патници и екипаж	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Provisions to aid recognition of undeclared dangerous goods Одредби кои помагаат во препознавање на недекларирани опасни материи	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Забелешка

Испраќачи и превозници на товар:

- a) Персонал одговорен за подготовка на пратки со опасни материи (DG)
- b) Персонал одговорен за обработка или прифаќање на стоки претставени како општ товар
- c) Персонал одговорен за обработка или прифаќање на пратки со опасни материи (DG)
- d) Персонал одговорен за ракување со товар во магацин и товарување и истоварување на уреди за единици за товар (ULD)

Авиооператори и агенти за ракување на земја:

- e) Персонал одговорен за обработка или прифаќање на стоки претставени како општ товар
- f) Персонал одговорен за обработка или прифаќање на пратки со опасни материи (DG)
- g) Персонал одговорен за ракување со товар во магацин, натоварување и истоварување на уреди за единици за товар (ULD) и натоварување и истоварување на товарните оддели на авионот
- h) Персонал одговорен за прифаќање на багаж на патници и екипаж, управување со зоните за влез во авионот и други задачи кои вклучуваат директен контакт со патници на аеродром
- i) Персонал одговорен за планирање на натоварувањето на авионот
- j) Екипаж на летот
- k) Офицери за летни операции и диспечери на летови
- l) Екипаж во кабина
- m) Персонал одговорен за прегледување на патници и екипаж и нивниот багаж, товар и пошта

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Додаток С – Пример за адаптиран модел на компетенции

Пример на модел на компетенции прилагоден за персонал одговорен за подготовка на пратки со опасни материи (DG)

Competency Компетенција	Description Опис	Performance/ Перформанси	
		Observable behavior (OB) Набудливо однесување	Competency Компетенција
			Final competency standard Краен стандард на компетенција
			Conditions Услови
C0: Understanding the basics of dangerous goods Разбирање на основите на опасни материи (DG)	Demonstrate understanding to the basics of dangerous goods procedures and emergency response procedures Покажување разбирање на основите на процедурите за опасни материи (DG) и процедури за нтен одговор	OB1: Recognize dangerous goods applicability Препознавање на применливоста на опасни материи (DG)	
		OB2: Understand the general limitations Разбирање на општите ограничувања	
		OB3: Identifying role and responsibilities Идентификување на улогите и одговорностите	
		OB4: Understanding the importance of classification & packaging Разбирање на важност на класификација и пакување	
		OB5: Understanding hazard communication Разбирање на комуникација на опасности	
		OB6: Familiarizing with basic emergency response Запознавање со основните процедури за нтен одговор	
C1: Evaluate substance or article against classification criteria Процени супстанца или артикл според критериумите за класификација	Demonstrate ability to correctly determine the classification of a particular substance or article Демонстрирање способност за правилно утврдување на класификација на одредена супстанца или предмет	OB1: Correctly determine if it is dangerous goods Точно утврдување дали станува збор за опасни материи (DG)	
		OB2: Correctly determine if it is forbidden under any circumstances Точно утврдување дали е забрането во било какви околности	
C2: Determine DG description	Demonstrate ability to correctly	OB1: Correctly determine class or division Точно утврдување на класа или дивизија	

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Одредете опис на DG	determine the technical details of dangerous goods shipments Покажи способност правилно да ги утврдиш техничките детали на пратките со опасни материи	OB2: Correctly determine packing group Точно утврдување на група на пакување OB3: Correctly determine proper shipping name and UN number Точно утврдување на точен назив за испорака и UN број OB4: Correctly determine if it is forbidden unless approval or exemption is granted Точно утврдување дали е забрането освен ако не е одобрено или изземено		
C3: Review special provisions Прегледај специјални одредби	Demonstrate ability to correctly determine the nature and applicability of special provisions Покажи способност правилно да ја утврдиш природата и применливоста на специјалните одредби	OB1: Correctly assess if special provision(s) is applicable Точно проценување дали посебна одредба(и) е применлива OB2: Correctly apply special provision(s) Точно применување на посебна одредба(и)	The level of performance to be achieved as defined by the training programme organizer, e.g. the passmark for a specific part of assessment set at 80%	e.g. The training modules / topics that a trainee has to attend на пр. модулите / темите за обука кон обучуваното лице треба да ги посетува
C4: Assess packing options including quantity limitations Процени опции за пакување, вклучувајќи и ограничувања на количината	Demonstrate ability to correctly evaluate the packing options of dangerous goods shipments Покажи способност правилно да ги оцениш опциите за пакување на пратките со опасни материи	OB1: Correctly consider limitations (de minimis quantities, excepted quantities, limited quantities, passenger aircraft, cargo aircraft only, special provisions, dangerous goods in the mail) Точно разгледување на ограничувањата (де минимис количини, исклучени количини, ограничени количини, само за патнички авион, само за карго авион, посебни одредби, опасни материи во пошта) OB2: Correctly include state and operator variations into consideration Правилно земање во предвид на државните и операторските варијации OB3: Correctly determine if all-packed-in-one can be used Точно одреди дали може да се користи „all-packed-in-one“ OB4: Correctly select how dangerous goods will be shipped based on limitations and variations Правилно избори како ќе се испраќаат опасните материи врз основа на ограничувањата и варијациите	Нивото на постигнување што треба да се оствари, како што е дефинирано од организаторот на програмата за обука, на пример минималниот праг за полагање за одреден дел од оценувањето утврден на 80%.	

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

C5: Apply packing requirements Примени барања за пакување	Demonstrate ability to correctly comply with the packing requirements on dangerous goods shipments Покажи способност правилно да се придржуваш до барањата за пакување при испраќање на опасни материи.	OB1: Correctly include constraints of packing instructions into consideration Правилно земање предвид на ограничувањата на упатствата за пакување		
		OB2: Correctly identify and follow the instructions provided by the packaging manufacturer when UN specification packaging is used Правилно идентификувај и следи ги упатствата дадени од производителот на пакувањето кога се користи UN спецификациско пакување		
		OB3: Correctly select appropriate packaging materials (absorbent, cushioning, etc.) Правилно избори соодветни материи за пакување (апсорбент, заштитен материјал и сл.)		
		OB4: Correctly assemble package Правилно состави пакет		
C6: Apply marks and labels Примени марки и етикети	Demonstrate ability to correctly apply marks and labels on dangerous goods shipments Покажи способност правилно да се применуваат марки и етикети при испраќање на опасни материи.	OB1: Correctly determine and apply applicable marks Правилно одреди и примени соодветни марки		
		OB2: Correctly determine and apply applicable labels Правилно одреди и примени соодветни етикети		
C7: Assess use of overpack Оцени употреба на надпакување (overpack)	Demonstrate ability to correctly evaluate the use of overpack on dangerous goods shipments Покажи способност правилно да се оцени употребата на надпакување (overpack) при испраќање на опасни материи.	OB1: Correctly determine if overpack can be used Правилно одреди дали може да се користи надпакување (overpack)		
		OB2: Correctly apply marks if necessary Правилно примени марки ако е потребно		
		OB3: Correctly apply labels if necessary Правилно примени етикети ако е потребно		
C8: Prepare documentation Подготви документација	Demonstrate ability to correctly prepare documentations for	OB1: Correctly complete the dangerous goods transport document (DGD) Правилно пополни документ за транспорт на опасни материи (DGD)		

УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива

	dangerous goods shipments Покажи способност правилно да се подготват документи за испраќање на опасни материи.	OB2: Correctly complete other transport documents (e.g. air waybill) Правилно пополни други транспортни документи (на пример, воздушна товарница) OB3: Correctly include other required documentation (approvals/exemptions, etc.) Правилно вклучи други потребни документи (одобренија/изземања и сл.) OB4: Understand and follow procedures for document retention Разбери и следи процедури за чување на документите		
--	---	--	--	--

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Додаток D – Примерок – резиме на образец

D.1 Образец – резиме на резултатите од дизајнот за (а) персонал одговорен за подготовка на пратки со опасни материи

Competency Компетенција	Description Опис	Summary of design output (for submission to АЦВ МК) Резиме на резултатите од дизајнот (за доставување до АЦВ МК)		
		Observable behavior (OB) Набљудувачко однесување	Relevant parts of submitted materials Релевантни делови од доставените материи	
			Assessment Оценување	Training Обука
C0: Understanding the basics of dangerous goods Разбирање на основите на опасни материи	Demonstrate understanding to the basics of dangerous goods procedures and emergency response procedures Покажи разбирање на основите на процедурите за опасни материи и процедурите за итни случаи.	OB1: Recognize dangerous goods applicability Препознавање на применливоста на опасни материи		
		OB2: Understand the general limitations Разбери ги општите ограничувања		
		OB3: Identifying role and responsibilities Идентификувај улоги и одговорности		
		OB4: Understanding the importance of classification & packaging Разбери ја важноста на класификацијата и пакувањето		
		OB5: Understanding hazard communication Разбери комуникација на опасности		
		OB6: Familiarizing with basic emergency response Запознај се со основните процедури за итен одговор		
C1: Evaluate substance or article against classification criteria Оцени супстанција или предмет според критериумите за класификација	Demonstrate ability to correctly determine the classification of a particular substance or article Покажи способност правилно да се одреди класификацијата на одредена супстанција или предмет.	OB1: Correctly determine if it is dangerous goods Правилно одреди дали станува збор за опасни материи		
		OB2: Correctly determine if it is forbidden under any circumstances Правилно одреди дали е забрането под било какви околности		
C2: Determine DG description Одреди опис на опасни материи	Demonstrate ability to correctly determine the technical details of dangerous goods shipments	OB1: Correctly determine class or division Правилно одреди класа или поделба		
		OB2: Correctly determine packing group Правилно одреди група на пакување		
		OB3: Correctly determine proper shipping name and UN number		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

	Покажи способност правилно да се утврдат техничките детали на пратките со опасни материи.	Правилно одреди соодветно име за пренос и UN број OB4: Correctly determine if it is forbidden unless approval or exemption is granted Правилно одреди дали е забрането, освен ако не е доделено одобрување или изземање		
C3: Review special provisions Прегледај посебни одредби	Demonstrate ability to correctly determine the nature and applicability of special provisions Покажи способност правилно да се одреди природата и применливоста на посебните одредби	OB1: Correctly assess if special provision is applicable Правилно оцени дали е применлива посебна одредба		
		OB2: Correctly apply special provision(s) Правилно примени посебна(и) одредба(и)		
C4: Assess packing options including quantity limitations Оцени можности за пакување, вклучувајќи ограничувања на количини	Demonstrate ability to correctly evaluate the packing options of dangerous goods shipments Покажи способност правилно да се оценат можностите за пакување на пратките со опасни материи	OB1: Correctly consider limitations (de minimis quantities, excepted) Правилно земај предвид ограничувањата (де минимис количини, исклучоци)		
		OB2: Correctly include state and operator variations into consideration Правилно земај предвид на државните и операторските варијации		
		OB3: Correctly determine if all-packed-in-one can be used Правилно одреди дали може да се користи „all-packed-in-one“		
		OB4: Correctly select how dangerous goods will be shipped based on limitations and variations Правилно избори како ќе се испраќаат опасните материи врз основа на ограничувања и варијации		
C5: Apply packing requirements Примени барања за пакување	Demonstrate ability to correctly comply with the packing requirements on dangerous goods shipments Покажи способност правилно да се придржуваат до барањата за пакување при испраќање на опасни материи.	OB1: Correctly include constraints of packing instructions into consideration Правилно земај предвид на ограничувањата од упатствата за пакување		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

		OB2: Correctly identify and follow the instructions provided by the packaging manufacturer when UN specification packaging is used Правилно идентификувај и следи ги упатствата од производителот на пакувањето кога се користи UN спецификациско пакување OB3: Correctly select appropriate packaging materials (absorbent, cushioning, etc.) Правилно избери соодветни материји за пакување (ансорбент, заштитен материјал и сл.) OB4: Correctly assemble package Правилно состави пакет		
C6: Apply marks and labels Примени марки и етикети	Demonstrate ability to correctly apply marks and labels on dangerous goods shipments Покажи способност правилно да се применуваат марки и етикети при испраќање на опасни материји.	OB1: Correctly determine and apply applicable marks Правилно одреди и примени соодветни марки OB2: Correctly determine and apply applicable labels Правилно одреди и примени соодветни етикети		
C7: Assess use of overpack Оцени употреба на надпакување (overpack)	Demonstrate ability to correctly evaluate the use of overpack on dangerous goods shipments Покажи способност правилно да се оцени употребата на надпакување (overpack) при испраќање на опасни материји	OB1: Correctly determine if overpack can be used Правилно одреди дали може да се користи надпакување (overpack) OB2: Correctly apply marks if necessary Правилно примени марки ако е потребно OB3: Correctly apply labels if necessary Правилно примени етикети ако е потребно		
C8: Prepare documentation Подготви документација	Demonstrate ability to correctly prepare documentations for dangerous goods shipments Покажи способност правилно да се подготват документи за испраќање на опасни материји.	OB1: Correctly complete the dangerous goods transport document (DGD) Правилно пополни документ за транспорт на опасни материји (DGD) OB2: Correctly complete other transport documents (e.g. air waybill) Правилно пополни други транспортни документи (на пр. воздушна товарница) OB3: Correctly include other required documentation (approval/exemption, etc.) Правилно вклучи други потребни документи (одобренја/изземања)		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

		OB4: Understand and follow procedures for document retention Разбери и следи процедури за чување на документите		
--	--	--	--	--

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

**D.2 Образец – резиме на резултатите од дизајнот за (b и c) персонал одговорен за
обработка или прифаќање на стоки претставени како општо карго**

Competency Компетенција	Description Опис	Summary of design output (for submission to CAA MK) Резиме на резултатите од дизајнот (за доставување до АЦВ МК)		
		Observable behavior (OB) Набљудувачко однесување	Relevant parts of submitted materials Релевантни делови од доставените материји	
			Assessment Оценување	Training Обука
C0: Understanding the basics of dangerous goods Разбирање на основите на опасни материји	Demonstrate understanding to the basics of dangerous goods procedures and emergency response procedures Покажи разбирање на основите на процедурите за опасни материји и процедурите за итен одговор	OB1: Recognize dangerous goods Applicability Препознавање на применливоста на опасни материји		
		OB2: Understand the general limitations Разбери ги општите ограничувања		
		OB3: Identifying role and responsibilities Идентификувај улоги и одговорности		
		OB4: Understanding the importance of classification & packaging Разбери ја важноста на класификација и пакување		
		OB5: Understanding hazard communication Разбери комуникација на опасности		
		OB6: Familiarizing with basic emergency response Залознај се со основните процедури за итен одговор		
C1: Process/accept cargo other than DG Процесирај/прифат и терет кој не е опасна материја	Demonstrate ability to correctly complete the processing and acceptance of general cargo shipments Покажи способност правилно да се изврши процесирањето и прифаќањето на пратки со општа стока.	OB1: Correctly check documentation for indications of undeclared dangerous goods Правилно провери документација за индикации за недеклариран опасен материј		
		OB2: Correctly identify indications of undeclared dangerous goods from shipment package Правилно идентификувај индикации за недеклариран опасен материј од пакувањето на пратката		
C2: Collect safety data Собери податоци за безбедност	Demonstrate ability and correct attitude when dangerous goods accidents/ when dangerous goods accidents/	OB1: Understand the differences between dangerous goods accidents / incidents / Occurrences Разбери разликите помеѓу несреќи / инциденти / настани со опасен материј		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

	incidents/ occurrences are identified Покажи способност и правилен пристап кога се идентификуваат несреќи/инциденти/и астанн со опасни материи.	OB2: Understand the correct emergency responses in case of dangerous goods accidents / incidents Разбери правилни процедури за итен одговор во случај на несреќи / инциденти со опасни материи. OB3: Apply the correct reporting procedures when dangerous goods accidents / incidents occur and when undeclared/ mis-declared dangerous goods are discovered Примени правилни процедури за пријавување кога се случуваат несреќи / инциденти со опасни материи и кога се откриваат недекларирани или погрешно деклариранн опасни материи.		
--	---	--	--	--

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

**D.3 Образец – резиме на резултатите од дизајнот за (с и ф) персонал одговорен за
обработка или прифаќање на пратки со опасни материи**

Competency Компетенција	Description Опис	Summary of design output (for submission to CAA MK) Резиме на резултатите од дизајнот (за доставување до АЦВ МК)		
		Observable behavior (OB) Наблудувачко однесување	Relevant parts of submitted materials Релевантни делови од доставените материи	
			Assessment Оценување	Training Обука
C0: Understanding the basics of dangerous goods Разбирање на основите на опасни материи	Demonstrate understanding to the basics of dangerous goods procedures and emergency response procedures Покажи разбирање на основите на процедурите за опасни материи и процедурите за итен одговор.	OB1: Recognize dangerous goods applicability Препознавање на применливоста на опасни материи		
		OB2: Understand the general limitations Разбери ги општите ограничувања		
		OB3: Identifying role and responsibilities Идентификувај улоги и одговорности		
		OB4: Understanding the importance of classification & packaging Разбери ја важноста на класификација и пакувањето		
		OB5: Understanding hazard communication Разбери комуникација на опасности		
		OB6: Familiarizing with basic emergency response Запознај се со основните процедури за итен одговор		
C1: Review documentation Прегледај документација	Demonstrate ability to correctly verify documents for dangerous goods shipments Покажи способност правилно да ги провери документите за пратки со опасни материи.	OB1: Correctly verify dangerous goods transport document (DGD) Правилно провери документ за транспорт на опасни материи (DGD)		
		OB2: Correctly verify other transport documents (e.g. air waybill) Правилно провери други транспортни документи (на пр. воздушна товарница)		
		OB3: Understand how to verify other documents such as exemption, approval, etc. Разбери како да се проверат други документи, како изземања, одобренија и сл.		
		OB4: Correctly verify the applicable state/operator variations Правилно провери соодветни варијации на државата/операторот		
C2: Review packaging, marks & labels Прегледај пакување, марки и етикети	Demonstrate ability to correctly verify packaging, marks and labels for dangerous goods shipments	OB1: Correctly identify and verify marks on shipment package Правилно идентификувај и провери марки на пакувањето на пратката		
		OB2: Correctly identify and verify labels on shipment package Правилно идентификувај и провери етикети на пакувањето на пратката		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

	Покажи способност правилно да го провери пакувањето, марки и етикети за пратки со опасни материи.	OB3: Correctly verify the required type of Packaging Правилно провери го барањот тип на пакување OB4: Understand the process of verifying package conditions Разбери процесот на проверка на состојбата на пакувањето OB5: Correctly verify the applicable state/operator variations Правилно провери соодветни варијации на државата/операторот		
C3: Complete acceptance procedure Заврши процедура за прифаќање	Demonstrate ability to correctly apply procedures to complete dangerous goods acceptance Покажи способност правилно да ги примени процедурите за завршување на прифаќањето на опасни материи	OB1: Correctly apply and complete dangerous goods acceptance checklist Правилно примени и пополни листа за проверка при прифаќање на опасни материи OB2: Correctly prepare and provide shipment information for load planning Правилно подготви и обезбеди информации за пратката за планирање на товар OB3: Understand and follow procedures for document retention Разбери и следи процедури за чување на документите		
C4: Collect safety data Собери податоци за безбедност	Demonstrate ability and correct attitude when dangerous goods accidents/incidents/ occurrences are identified Покажи способност и правилен пристап кога се идентификуваат несреќи/инциденти/настани со опасни материи	OB1: Understand the differences between dangerous goods accidents/ incidents / Occurrences Разбери ги разликите помеѓу несреќи/инциденти/настани со опасни материи OB2: Understand the correct emergency responses in case of dangerous goods accidents / incidents Разбери правилни процедури за итен одговор во случај на несреќи/инциденти со опасни материи OB3: Apply the correct reporting procedures when dangerous goods accidents / incidents occur and when undeclared/ mis-declared dangerous goods are discovered Примени правилни процедури за пријавување кога се случуваат несреќи/инциденти со опасни материи и кога се откриваат недекларирани или погрешно декларирани опасни материи		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

D.4 Образец – резиме на резултатите од дизајнот за (d) персонал одговорен за ракување со терет во магацин и за вчитување и истовар на уреди за единично товарење (ULD)

Competency Компетенција	Description Опис	Summary of design output (for submission to CAA MK) Резиме на резултатите од дизајнот (за доставување до АЦВ МК)		
		Observable behavior (OB) Набљудувачко однесување	Relevant parts of submitted materials Релевантни делови од доставените материји	
			Assessment Оценување	Training Обука
C0: Understanding the basics of dangerous goods Разбирање на основите на опасни материи	Demonstrate understanding to the basics of dangerous goods procedures and emergency response procedures Покажи разбирање на основите на процедурите за опасни материи и процедурите за иттен одговор.	OB1: Recognize dangerous goods applicability Препознај применливост на опасни материи		
		OB2: Understand the general limitations Разбери ги општите ограничувања		
		OB3: Identifying role and responsibilities Идентификувај улоги и одговорности		
		OB4: Understanding the importance of classification & packaging Разбери ја важноста на класификацијата и пакувањето		
		OB5: Understanding hazard communication Разбери комуникација на опасности		
		OB6: Familiarizing with basic emergency response Знајтеј се со основните процедури за иттен одговор		
C1: Plan loading Планирај утоварување	Demonstrate ability in planning the loading of cargo shipments in accordance with the requirements Покажи способност да го планираш товарувањето на теретните пратки во согласност со барањата	OB1: Correctly determine stowage requirements Правилно одреди барања за сместување (stowage)		
		OB2: Correctly determine segregation, separation, aircraft/compartment limitations Правилно одреди разделување, одделување, ограничувања на авион/одделение		
C2: Prepare load for aircraft Подготви товар за авион	Demonstrate ability to correctly prepare cargo shipments to be loaded on an aircraft Покажи способност правилно да ги подготвиш теретните пратки за товарување во авион.	OB1: Correctly check packages for indications of undeclared dangerous goods Правилно провери пакувања за индикации за недекларирани опасни материи		
		OB2: Understand the requirement to check for damage and/or leakage Разбери барање за проверка на оштетување и/или протекување		
		OB3: Correctly apply stowage requirements (e.g. segregation, separation, orientation)		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

		Правилно примени барања за сместување (на пр. разделување, одделување, ориентација)		
		OB4: Correctly apply ULD tags when applicable Правилно примени ULD етикетти кога е применливо		
C3: Collect safety data Собери податоци за безбедност	Demonstrate ability and correct attitude when dangerous goods accidents/ incidents/ occurrences are identified Покажи способност и правилен пристап кога се идентификуваат несреќи/инциденти/настани со опасни материи.	OB1: Understand the differences between dangerous goods accidents/ incidents / Occurrences Разбери разликите помеѓу несреќи/инциденти/настани со опасни материи		
		OB2: Understand the correct emergency responses in case of dangerous goods accidents / incidents Разбери правилни процедури за итен одговор во случај на несреќи/инциденти со опасни материи		
		OB3: Apply the correct reporting procedures when dangerous goods accidents / incidents occur and when undeclared/ mis-declared dangerous goods are discovered Примени правилни процедури за пријавување кога се случуваат несреќи/инциденти со опасни материи и кога се откриваат недеklarирани или погрешно декларирани опасни материи		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

D.5 Образец – резиме на резултатите од дизајнот за (g) персонал одговорен за пакување со терет во магацин, вчитување и истовар на уреди за единично товарење (ULD) и вчитување и истовар на товарни оддели на авион

Competency Компетенција	Description Опис	Summary of design output (for submission to CAA MK) Резиме на резултатите од дизајнот (за доставување до АЦВ МК)		
		Observable behavior (OB) Набљудувачко однесување	Relevant parts of submitted materials Релевантни делови од доставените материји	
			Assessment Оценување	Training Обука
C0: Understanding the basics of dangerous goods Разбирање на основите на опасни материји	Demonstrate understanding to the basics of dangerous goods procedures and emergency response procedures Покажи разбирање на основите на процедурите за опасни материји и процедурите за итен одговор	OB1: Recognize dangerous goods applicability Препознај применливост на опасни материји		
		OB2: Understand the general limitations Разбери ги општите ограничувања		
		OB3: Identifying role and responsibilities Идентификувај улоги и одговорности		
		OB4: Understanding the importance of classification & packaging Разбери ја важноста на класификацијата и пакувањето		
		OB5: Understanding hazard communication Разбери комуникација на опасности		
		OB6: Familiarizing with basic emergency response Запознај се со основните процедури за итен одговор		
C1: Plan loading Планирај товарување	Demonstrate ability in planning the loading of cargo shipments in accordance with the Requirements Покажи способност да планираш товарување на теретните пратки во согласност со барањата	OB1: Correctly determine stowage Requirements Правилно одреди барања за сместување (stowage)		
		OB2: Correctly determine segregation, separation, aircraft/compartment limitations Правилно одреди разделување, одделување, ограничувања на авион/одделение		
C2: Prepare load for aircraft Подготви товар за авион	Demonstrate ability to correctly prepare cargo shipments to be loaded on an aircraft	OB1: Correctly check packages for indications of undeclared dangerous goods Правилно провери пакувања за индикации за недекларирани опасни материји		
		OB2: Understand the requirements to check for damage and/or leakage Разбери барање за проверка на оштетување и/или протекување		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

	Покажи способност правилно да ги подготвиш теретните пратки за вчитување на авион.	OB3: Correctly apply stowage requirements (e.g. segregation, separation, orientation) Правилно примени барања за сместување (на пр. разделување, одделување, ориентација) OB4: Correctly apply ULD tags when applicable Правилно примени ULD етикети кога е применливо		
C3: Load aircraft Товарување на авион	Demonstrate ability to correctly load cargo shipments on an aircraft Покажи способност правилно да ги товаруваш теретните пратки на авион.	OB1: Understand how cargo/baggage should be transported to aircraft Разбери како теретот/багажот треба да се транспортира до авионот		
		OB2: Correctly check packages for indications of undeclared dangerous Правилно провери пакувања за индикации за недекларирани опасни материи		
		OB3: Correctly check for damage and/or leakage before loading into aircraft Правилно провери за оштетување и/или протекување пред вчитување во авион		
		OB4: Correctly apply and verify stowage requirements (e.g. segregation, separation, orientation, securing and protecting from damage) Правилно примени и провери барања за сместување (на пр. разделување, одделување, ориентација, обезбедување и заштита од оштетување)		
		OB5: Correctly verify that NOTOC reflects against DG loaded Правилно провери дека NOTOC одговара на товарени опасни материи		
C4 Unload aircraft Истоварување авион	Demonstrate ability to correctly unload cargo shipments from an aircraft Покажи способност правилно да ги истовараш теретните пратки од авион.	OB1: Correctly apply specific unloading considerations Правилно примени специфични разгледувања при истовар		
		OB2: Correctly check packages for indications of undeclared dangerous Правилно провери пакувања за индикации за недекларирани опасни материи		
		OB3: Correctly check for damage and/or leakage upon unloading from aircraft Правилно провери за оштетување и/или протекување при истовар од авион		
		OB4: Understand how cargo/baggage is transported from aircraft to facility/terminal Разбери како теретот/багажот се транспортира од авион до објект/терминал		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

C5: Collect safety data Собери податоци за безбедност	Demonstrate ability and correct attitude when dangerous goods accidents/ incidents/ occurrences are identified Покажи способност и правилен пристап кога се идентификуваат несреќи/инциденти/настани со опасни материи.	OB1: Understand the differences between dangerous goods accidents / incidents/ occurrences Разбери разлики помеѓу несреќи/инциденти/настани со опасни материи		
		OB2: Understand the correct emergency responses in case of dangerous goods accidents / incidents Разбери правилни процедури за итен одговор во случај на несреќи/инциденти со опасни материи		
		OB3: Apply the correct reporting procedures when dangerous goods accidents / incidents occur, undeclared/ mis-declared dangerous goods are discovered and other dangerous goods occurrences are Identified Примени правилни процедури за пријавување кога се случуваат несреќи/инциденти со опасни материи, кога се откриваат недекларирани или погрешно декларираны опасни материи и кога се идентификуваат други настани со опасни материи		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

D.6 Образец – резиме на резултатите од дизајнот за (h) персонал одговорен за прифаќање на багаж на патници и екипаж, управување со термини за качување на авион и други задачи кои вклучуваат директен контакт со патници на аеродром

Competency Компетенција	Description Опис	Summary of design output (for submission to CAA MK) Резиме на резултатите од дизајнот (за доставување до АЦБ МК)		
		Observable behavior (OB) Наблудувачко однесување	Relevant parts of submitted materials Релевантни делови од доставените материји	
			Assessment Оценување	Training Обука
C0: Understanding the basics of dangerous goods Разбирање на основите на опасни материји	Demonstrate understanding to the basics of dangerous goods procedures and emergency response procedures Покажи разбирање на основите на процедурите за опасни материји и процедурите за итен одговор.	OB1: Recognize dangerous goods applicability Препознај применливост на опасни материји		
		OB2: Understand the general limitations Разбери ги општите ограничувања		
		OB3: Identifying role and responsibilities Идентификувај улоги и одговорности		
		OB4: Understanding the importance of classification & packaging Разбери ја важноста на класификацијата и пакувањето		
		OB5: Understanding hazard communication Разбери комуникација на опасности		
		OB6: Familiarizing with basic emergency response Запознај се со основните процедури за итен одговор		
C1: Process baggage Процесирај багаж	Demonstrate ability in the identification of forbidden dangerous goods and the application of approval requirements in baggage processing Покажи способност да ги идентификуваш забранетите опасни материји и да ги примени барањата за одобрение при процесирање на багаж.	OB1: Correctly identify forbidden dangerous goods Правилно идентификувај забранети опасни материји		
		OB2: Correctly apply approval requirements Правилно примени барања за одобрение		
C2: Accept baggage Прифати багаж		OB1: Correctly apply operator requirements Правилно примени барања на операторот		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

	Demonstrate ability to correctly accept baggage Покажи способност правилно да го прифатиш багажот.	OB2: Correctly verify passenger baggage requirements Правилно провери барања за багаж на патници OB3: Understand the information to be communicated to pilot-in-command Разбери информации кои треба да се соопштат на командантот на авионот		
C3: Collect safety data Собери податоци за безбедност	Demonstrate ability and correct attitude when dangerous goods accidents/ incidents/ occurrences are identified Покажи способност и правилен пристап кога се идентификуваат несреќи/инциденти/настани со опасни материи.	OB1: Understand the differences between dangerous goods accidents/ incidents/ occurrences Разбери разликите помеѓу несреќи/инциденти/настани со опасни материи		
		OB2: Understand the correct emergency responses in case of dangerous goods accidents / incidents Разбери правилни процедури за нтен одговор во случај на несреќи/инциденти со опасни материи		
		OB3: Apply the correct reporting procedures when dangerous goods accidents / incidents occur, undeclared/ mis-declared dangerous goods are discovered and other Примени правилни процедури за пријавување кога се случуваат несреќи/инциденти со опасни материи, кога се откриваат недекларирани или погрешно декларираны опасни материи и кога се идентификуваат други настани со опасни материи		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

D.7 Образец – резиме на резултатите од дизајнот за (i) персонал одговорен за планирање на утоварување на авион

Competency Компетенција	Description Опис	Summary of design output (for submission to CAA MK) Резиме на резултатите од дизајнот (за доставување до АЦВ МК)		
		Observable behavior (OB) Наблудувачко однесување	Relevant parts of submitted materials Релевантни делови од доставените материји	
			Assessment Оценување	Training Обука
C0: Understanding the basics of dangerous goods Разбирање на основите на опасни материји	Demonstrate understanding to the basics of dangerous goods procedures and emergency response procedures Покажи разбирање на основите на процедурите за опасни материји и процедурите за итен одговор.	OB1: Recognize dangerous goods applicability Препознај применливост на опасни материји		
		OB2: Understand the general limitations Разбери ги општите ограничувања		
		OB3: Identifying role and responsibilities Идентификувај улоги и одговорности		
		OB4: Understanding the importance of classification & packaging Разбери ја важноста на класификацијата и пакувањето		
		OB5: Understanding hazard communication Разбери комуникација на опасности		
		OB6: Familiarizing with basic emergency response Запознај се со основните процедури за итен одговор		
C1: Plan loading Планирај товарување	Demonstrate ability in planning the loading of cargo shipments in accordance with the requirements Покажи способност да го планираш вчитувањето на теретните пратки во согласност со барањата	OB1: Correctly determine stowage requirements Правилно одреди барања за сместување (stowage)		
		OB2: Correctly determine segregation, separation, aircraft/compartment limitations Правилно одреди разделување, одделување, ограничувања на авион/одделение		
C2: Issue NOTOC Издај NOTOC	Demonstrate ability to correctly complete the filing of NOTOC and transmit it to loading personnel Покажи способност правилно да го пополниш NOTOC и да го предадеш на	OB1: Correctly enter required information Правилно внеси потребни информации		
		OB2: Correctly verify conformance with load plan Правилно провери усогласеност со планот за товар		
		OB3: Correctly transmit to loading Personnel Правилно предади на персоналот за утоварување		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

	персоналот за вчитување.			
C3: Collect safety data Собери податоци за безбедност	Demonstrate ability and correct attitude when dangerous goods accidents/incidents/occurrences are identified Покажи способност и правилен пристап кога се идентификуваат несреќи/инциденти/настани со опасни материи.	OB1: Understand the differences between dangerous goods accidents/ incident / occurrences Разбери разликите помеѓу несреќи/инциденти/настани со опасни материи		
		OB2: Understand the correct emergency responses in case of dangerous goods accidents / incidents Разбери правилни процедури за итен одговор во случај на несреќи/инциденти со опасни материи		
		OB3: Apply the correct reporting procedures when dangerous goods accidents / incidents occur, undeclared/ mis-declared dangerous goods are discovered and other dangerous goods occurrences are identified Примени правилни процедури за пријавување кога се случуваат несреќи/инциденти со опасни материи, кога се откриваат недеklarирани или погрешно декларирани опасни материи и кога се идентификуваат други настани со опасни материи		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

D.8 Образец – резиме на резултатите од дизајнот за (j) летечки екипаж

Competency Компетенција	Description Опис	Summary of design output (for submission to CAA MK) Резиме на резултатите од дизајнот (за доставување до АЦВ МК)		
		Observable behavior (OB) Набљудувачко однесување	Relevant parts of submitted materials Релсвантни делови од доставените материји	
			Assessment Оценување	Training Обука
C0: Understanding the basics of dangerous goods Разбирање на основите на опасни материји	Demonstrate understanding to the basics of dangerous goods procedures and emergency response procedures Покажи разбирање на основите на процедурите за опасни материји и процедурите за итни одговор.	OB1: Recognize dangerous goods applicability Препознај применливост на опасни материји		
		OB2: Understand the general limitations Разбери ги општите ограничувања		
		OB3: Identifying role and responsibilities Идентификувај улоги и одговорности		
		OB4: Understanding the importance of classification & packaging Разбери ја важноста на класификацијата и пакувањето		
		OB5: Understanding hazard communication Разбери комуникација на опасности		
		OB6: Familiarizing with basic emergency response Запознај се со основните процедури за итен одговор		
C1: Manage DG pre- and during flight Управувај со опасни материји пред и за време на лет	Demonstrate ability to correctly manage dangerous goods before and during flight, and apply appropriate procedures in emergency situations Покажи способност правилно да управуваш со опасни материји пред и за време на лет и да ги примениш соодветните процедури во итни ситуации.	OB1: Correctly detect presence of dangerous goods, which are not permitted in baggage Правилно откриј присуство на опасни материји кои не се дозволени во багажот		
		OB2: Correctly interpret NOTOC Правилно интерпретирај NOTOC		
		OB3: Correctly apply procedures in the event of an emergency Правилно примени процедури во случај на итна ситуација		
		OB4: Understand the information to be communicated to flight operations officer / flight dispatcher / air traffic control in the event of an emergency Разбери информации кои треба да се соопштат на офицерот за лет/диспечер/контрола на воздушен сообраќај во случај на итна ситуација		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

		OB5: Understand the information to be communicated to emergency services of the dangerous goods on board in the event of an emergency Разбери информации кои треба да се соопштат на службите за итни случаи за опасни материи на борд во случај на итна ситуација		
C2: Collect safety data Собери податоци за безбедност	Demonstrate ability and correct attitude when dangerous goods accidents/incidents/ occurrences are Identified Покажи способност и правилен пристап кога се идентификуваат несреќи/инциденти/настани со опасни материи	OB1: Understand the differences between dangerous goods accidents / incidents / Occurrences Разбери разликите помеѓу несреќи/инциденти/настани со опасни материи		
		OB2: Understand the correct emergency responses in case of dangerous goods accidents / incidents Разбери правилни процедури за итен одговор во случај на несреќи/инциденти со опасни материи		
		OB3: Apply the correct reporting procedures when dangerous goods accidents / incidents occur, undeclared/ mis-declared dangerous goods are discovered and other dangerous goods occurrences are identified Примени правилни процедури за пријавување кога се случуваат несреќи/инциденти со опасни материи, кога се откриваат недекларирани или погрешно декларираны опасни материи и кога се идентификуваат други настани со опасни материи		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

D.9 Образец – резиме на резултатите од дизајнот за (к) офицери за операции со летови и диспечери на летови

Competency Компетенција	Description Опис	Summary of design output (for submission to CAA MK) Резиме на резултатите од дизајнот (за доставување до АЦВ МК)		
		Observable behavior (OB) Наблудувачко однесување	Relevant parts of submitted materials Релевантни делови од доставените материји	
			Assessment Оценување	Training Обука
C0: Understanding the basics of dangerous goods Разбирање на основите на опасни материји	Demonstrate understanding to the basics of dangerous goods procedures and emergency response procedures Покажи разбирање на основите на процедурите за опасни материји и процедурите за итен одговор.	OB1: Recognize dangerous goods applicability Препознај применливост на опасни материји		
		OB2: Understand the general limitations Разбери ги општите ограничувања		
		OB3: Identifying role and responsibilities Идентификувај улоги и одговорности		
		OB4: Understanding the importance of classification & packaging Разбери ја важноста на класификацијата и пакувањето		
		OB5: Understanding hazard communication Разбери комуникација на опасности		
		OB6: Familiarizing with basic emergency response Запознај се со основните процедури за итен одговор		
C1: Manage DG pre- and during flight Управувај со опасни материји пред и за време на лет	Demonstrate ability to correctly manage dangerous goods before and during flight, and apply appropriate procedures in emergency situations Покажи способност правилно да управуваш со опасни материји пред и за време на лет и да ги примениш соодветните процедури во итни ситуации.	OB1: Correctly detect presence of dangerous goods, which are not permitted in baggage Правилно откриј присуство на опасни материји кои не се дозволени во багажот		
		OB2: Correctly interpret NOTOC Правилно интерпретирај NOTOC		
		OB3: Correctly apply procedures in the event of an emergency Правилно примени процедури во случај на итна ситуација		
		OB4: Understand the information to be communicated to flight operations officer / flight dispatcher / air traffic control in the event of an emergency Разбери информации кои треба да се соопштат на офицерот за операции со летови / диспечерот на летови / контролата на воздушниот сообраќај во случај на итна ситуација		
		OB5: Understand the information to be communicated to emergency services of the dangerous goods on board in the event of an emergency		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

		Разбери информации кои треба да се соопштат на службите за итни случај за опасни материи на борд во случај на итна ситуација		
--	--	--	--	--

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

D.10 Образец – резиме на резултатите од дизајнот за (I) кабински екипаж

Competency Компетенција	Description Опис	Summary of design output (for submission to CAA MK) Резиме на резултатите од дизајнот (за доставување до АЦВ МК)		
		Observable behavior (OB) Наблудувачко однесување	Relevant parts of submitted materials Релевантни делови од доставените материји	
			Assessment Оценување	Training Обука
C0: Understanding the basics of dangerous goods Разбирање на основите на опасни материји	Demonstrate understanding to the basics of dangerous goods procedures and emergency response procedures Покажи разбирање на основите на процедурите за опасни материји и процедурите за итен одговор.	OB1: Recognize dangerous goods applicability Препознај применивост на опасни материји		
		OB2: Understand the general limitations Разбери ги општите ограничувања		
		OB3: Identifying role and responsibilities Идентификувај улоги и одговорности		
		OB4: Understanding the importance of classification & packaging Разбери ја важноста на класификацијата и пакувањето		
		OB5: Understanding hazard communication Разбери комуникација на опасности		
		OB6: Familiarizing with basic emergency response Залознај се со основните процедури за итен одговор		
C1: Accept baggage Прифати багаж	Demonstrate ability to correctly accept baggage Покажи способност правилно да го прифатим багажот.	OB1: Correctly apply operator requirements Правилно примени барања на операторот		
		OB2: Correctly verify passenger baggage requirements Правилно провери барања за багаж на патници		
C2: Manage DG pre- and during flight Управувај со опасни материји пред и за време на лет	Demonstrate ability to correctly manage dangerous goods before and during flight, and apply appropriate procedures during emergency situations Покажи способност правилно да управуваш со опасни материји пред и за време на лет и да ги примениш	OB1: Correctly detect presence of dangerous goods, which are not permitted in baggage Правилно откриј присуство на опасни материји кои не се дозволени во багажот		
		OB2: Correctly apply procedures in the event of an emergency Правилно примени процедури во случај на итна ситуација		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

	соодветните процедури во втпм ситуации.			
C3: Collect safety data Собери податоци за безбедност	Demonstrate ability and correct attitude when dangerous goods accidents/ incidents/ occurrences are identified Покажи способност и правилен пристап кога се идентификуваат несреќи/инциденти/настани со опасни материи.	OB1: Understand the differences between dangerous goods accidents/ incidents / Occurrences Разбери разликите помеѓу несреќи/инциденти/настани со опасни материи		
		OB2: Understand the correct emergency responses in case of dangerous goods accidents / incidents Разбери правилни процедури за итен одговор во случај на несреќи/инциденти со опасни материи		
		OB3: Apply the correct reporting procedures when dangerous goods accidents / incidents occur, undeclared/ mis-declared dangerous goods are discovered and other dangerous goods occurrences are Identified Примени правилни процедури за пријавување кога се случуваат несреќи/инциденти со опасни материи, кога се откриваат недеklarирани или погрешно декларирани опасни материи и кога се идентификуваат други настани со опасни материи		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

D. 11 Шаблон за резиме на излезните резултати од дизајнот за (м) Персонал одговорен за проверка на патници и екипаж и нивниот багаж, товар и пошта

Competency Компетенција	Description Опис	Summary of design output (for submission to CAA MK) Резиме на резултатите од дизајнот (за доставување до АПВ МК)		
		Observable behavior (OB) Набљудувачко однесување	Relevant parts of submitted materials Релевантни делови од доставените материји	
			Assessment Оценување	Training Обука
C0: Understanding the basics of dangerous goods Разбирање на основите на опасни стоки	Demonstrate understanding to the basics of dangerous goods procedures and emergency response procedures Да се покаже разбирање на основите на постапките за опасни материји и постапките за одговор при итни случаи	OB1: Recognize dangerous goods applicability Препознавање на применливоста на опасните материји		
		OB2: Understand the general limitations Разбирање на општите ограничувања		
		OB3: Identifying role and responsibilities Идентификување на улогите и одговорностите		
		OB4: Understanding the importance of classification & packaging Разбирање на важноста на класификацијата и пакувањето		
		OB5: Understanding hazard communication Разбирање на комуникацијата за опасности		
		OB6: Familiarizing with basic emergency response Запознавање со основниот одговор при итни случаи		
C1: Process / accept cargo other than dangerous goods Обработка / прифаќање на товар освен опасни стоки	Demonstrate ability to identify hidden dangerous goods when screening cargo shipments Да се покаже способност за идентификување на скриени опасни стоки при проверка на товарни пратки	OB1: Correctly check documentation for indications of undeclared dangerous goods Правилно проверување на документацијата за индикации на недекларирани опасни стоки		
		OB2: Correctly identify indications of undeclared dangerous goods from shipment package Правилно идентификување на индикации за недекларирани опасни стоки од пакувањето на пратката		
C2: Process baggage Обработка на багаж	Demonstrate ability to identify forbidden dangerous goods when screening baggage Да се покаже способност за идентификување на забранети опасни стоки при проверка на багаж	OB1: Correctly identify forbidden dangerous goods Правилно идентификување на забранети опасни стоки		
		OB2: Correctly apply approval requirements Правилно применување на барањата за одобрување		

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

C3: Collect safety data Собирање на безбедносни податоци	Demonstrate ability and correct attitude when dangerous goods accidents/ incidents/ occurrences are Identified Да се покаже способност и правилен однос при идентификување на несреќи / инциденти / појави поврзани со опасни стоки	OB1: Understand the differences between dangerous goods accidents/ incidents/ occurrences Разбирање на разликите помеѓу несреќи / инциденти / појави поврзани со опасни материи		
		OB2: Understand the correct emergency responses in case of dangerous goods accidents / incidents Разбирање на соодветните постапки за итен одговор во случај на несреќи / инциденти со опасни материи		
		OB3: Apply the correct reporting procedures when dangerous goods accidents / incidents occur and when undeclared/ mis-declared dangerous goods are discovered Применување на точните постапки за известување кога ќе се случат несреќи / инциденти со опасни материи и кога ќе се откријат недекларирани / погрешно декларираны опасни материи		

УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива

Додаток Е - Примерок од шаблон за сертификат

Лого на компанија/Logo Company

Со ова се потврдува дека/This is to certify that

Име Презиме/Name Surname

успешно ја завршил/ја завршила/has successfully completed

Курс за прописи за опасни материи за персонал на оператор и агент за ракување на земја, одговорни за обработка и прифаќање на пратки со опасни материи, и е компетентен/компетентна во долунаведените елементи/ Dangerous goods regulations course for personnel of Operator and ground handling agent responsible for processing and accepting dangerous goods consignment and is competent in elements list below

Датум на обука: 1 јануари 2023/Date of training: 01 januari 2023

Истекува на 31 јануари 2025/Expiring on 31 January 2025

Список на елементи на компетентност/List of Competency element

1. Преглед на документацијата за опасни материи
Review dangerous goods document
2. Преглед на ознаките и етикетите на пакувањето за пратки со опасни материи
Review packaging marks and labels for dangerous goods consignment
3. Спроведување на постапката за прифаќање на опасни материи
Complete dangerous goods acceptance procedure
4. Известување за безбедносни податоци (настан поврзан со опасни материи)
Safety Data Reporting (Dangerous goods occurrence)

АЦВ МК одобрение/ САА МК approval:

Уверение бр./ Certificate no:

Потпис (одговорно лице)

Signed (accountable manager)

УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива

Додаток F – Формулар за анализа на потребите за обука за испраќач и превозник на товар

Лого на компанија

Формулар за анализа на потребите за обука за опасни материи за вработените на испраќачи и превозници на товар

Име на компанија: _____

Евиденција за анализа на потребите за обука

Забелешка:

1. Секој вработен може да биде одговорен за комбинација на задачи или за повеќе од една улога (доколку е применливо), прикажано во Табела 1 на следната страница.
2. Работодавачите можат да ја заменат евиденцијата за анализа на потребите за обука за секој вработен со внатрешен прирачник за обука (доколку е соодветно), кој ги опишува потребите за обука за одредени работни функции.

Р.бр.	Име на вработен	Улога на вработен	Р.бр.	Име на вработен	Улога на вработен
1.			8.		
2.			9.		
3.			10.		
4.			11.		
5.			12.		
6.			13.		
7.			14.		

Улоги (види Табела 1 за списокот на задачи)

- а)- Персонал одговорен за подготовка на пратки со опасни материи
- б)- Персонал одговорен за обработка или прифаќање на стоки претставени како општ товар-карго
- в)- Персонал одговорен за обработка или прифаќање на пратки со опасни материи
- г)- Персонал одговорен за ракување со товар во магацин и за натоварување и истоварување на уреди за единици за товар (ULD)

Одговорно лице: _____

Позиција: _____

Тел: _____

емаил: _____

Потпис: _____

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Оваа табела има за цел да им помогне на работодавачите при спроведување анализа на потребите за обука за вработените. Служи само за референца и не е задолжително да се пополни.

Табела 1: Шаблон за анализа на потребите за обука (јасно дефинирани улоги со референца на Меѓународната организација за цивилна авијација)

Изберете ја најсоодветната улога/ули за секој вработен врз основа на списокот на задачи подолу:

Задача	a	b	c	d
0. Разбирање на основите на опасните материи	y	y	y	y
1. Класификација на опасни материи				
1.1 Евалуирање на супстанции или предмети според критериумите за класификација (проверка дали се опасни материи и дали се забранети во какви било околности)	y	-	-	-
1.2 Одредување на описот на опасни материи (определување на класа или делба, пакувачка група, УН број и сл.)	y	-	-	-
1.3 Преглед на посебните одредби	y	-	-	-
2. Подготовка на пратки со опасни материи				
2.1 Проценка на опциите за пакување, вклучувајќи ограничувања на количината (земајќи предвид ограничувања, варијации според државата и операторот и сл.)	y	-	-	-
2.2 Применовање на барањата за пакување (земајќи предвид ограничувањата од инструкциите за пакување, избор на соодветни материи за пакување и сл.)	y	-	-	-
2.3 Одредување и нанесување на ознаки и етикети	y	-	-	-
2.4 Проценка на употребата на надпакувања (overpacks)	y	-	-	-
2.5 Подготовка на документација	y	-	-	-
3. Обработка/прифаќање на товар				
3.1 Преглед на документација (пр.Изјава на испраќач на опасни материи),	-	-	y	-
3.2 Преглед на пакувања, етикети и ознаки	-	-	y	-
3.3 Спроведување и завршување на процедурите за прифаќање на опасни товари (DG)	-	-	y	-
3.4 Обработка/прифаќање на товар кој не е опасен (DG) (проверка на документацијата и пакувањата за индикации за недекларирани опасни материи	-	y	-	-
4. Управување со товар пред натоварување				
4.1 Планирање на натоварување на опасен товар (DG) (одредување на барања за разделување, одделување и сл.)	-	-	-	y
4.2 Подготовка на натоварување на опасен товар (DG) за авион (проверка на пакувањата за индикации на недекларирани DG, проверка за оштетување/истекување, нанесување на ULD етикети кога е применливо и сл.)	-	-	-	y
7. Собирање податоци за безбедноста (известување за несреќи, инциденти и недекларирани/погрешно деклариран опасни товари - DG)	-	y	y	y

Улоги:

a)- Персонал одговорен за подготовка на пратки со опасни материи

b)- Персонал одговорен за обработка или прифаќање на стоки претставени како општ товар-карго

c)- Персонал одговорен за обработка или прифаќање на пратки со опасни материи

d)- Персонал одговорен за ракување со товар во магацин и за натоварување и истоварување на уреди за единици за товар (ULD)

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Додаток G – Формулар за анализа на потребите за обука за оператор и агент за ракување на земја

Лого на компанија

Формулар за анализа на потребите за обука за опасни материи за вработените на авионски оператори и агенти за ракување на земја

Име на компанија: _____

Евиденција за анализа на потребите за обука

Забелешка:

1. Секој вработен може да биде одговорен за комбинација на задачи или за повеќе од една улога (доколку е применливо), прикажано во Табела 1 на следната страница.
2. Работодавците можат да ја заменат евиденцијата за анализа на потребите за обука за секој вработен со внатрешен прирачник за обука (доколку е соодветно), кој ги опишува потребите за обука за одредени работни функции.

Р.бр.	Име на вработен	Улога на вработен	Р.бр.	Име на вработен	Улога на вработен
1.			8.		
2.			9.		
3.			10.		
4.			11.		
5.			12.		
6.			13.		
7.			14.		

Улоги:

- е) Персонал одговорен за обработка или прифаќање на стоки претставени како општ товар
- ф) Персонал одговорен за обработка или прифаќање на пратки со опасни товари
- г) Персонал одговорен за ракување со товар во магацин, натоварување и истоварување на уреди за
- h) Персонал одговорен за прифаќање на багаж на патници и екипаж, управување со зоните за влез во авионот и други задачи кои вклучуваат директен контакт со патници на аеродром
- и) Персонал одговорен за планирање на натоварувањето на авионот
- ј) Екипаж на летот
- к) Официри за летни операции и диспечери на летови
- l) Екипаж во кабина
- m) Персонал одговорен за прегледување на патници и екипаж и нивниот багаж, товар и пошта

Одговорно лице: _____, Позиција: _____

Тел: _____, емаил: _____

Потпис: _____

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Оваа табела има за цел да им помогне на работодавците при спроведување анализа на потребите за обука за вработените. Служи само за референца и не е задолжително да се пополни.

Табела 1: Шаблон за анализа на потребите за обука (јасно дефинирани улоги со референца на Меѓународната организација за цивилна авијација)

Изберете ја најсоодветната улога/и за секој вработен врз основа на списокот на задачи подолу

Задача	e	f	g	h	i	j	k	l	m
0. Разбирање на основите на опасните материи	y	y	y	y	y	y	y	y	y
5. Обработка / прифаќање на товар									
3.1 Преглед на документација (на пример, декларација на испраќач за опасни товари - DG)	-	y	-	-	-	-	-	-	-
3.2 Преглед на ознаки и етикети на пакувањето	-	y	-	-	-	-	-	-	-
3.3 Спроведување и завршување на процедурите за прифаќање на опасни товари (DG)	-	y	-	-	-	-	-	-	-
3.4 Обработка/прифаќање на товар кој не е опасен (DG)	y	-	-	-	-	-	-	-	y
6. Управување со товар пред натоварување									
4.1 Планирање на натоварување на опасен товар (DG)	-	-	y	-	y	-	-	-	-
4.2 Подготовка на натоварување на опасен товар (DG) за авион	-	-	y	-	-	-	-	-	-
4.3 Издавање на NOTOC	-	-	-	-	y	-	-	-	-
7. Прифаќање на багаж на патници и екипаж									
5.1 Обработка на багаж на патници или екипаж (идентификување на опасни товари, забраќети DG и сл.)	-	-	-	y	-	-	-	-	y
5.2 Прифаќање на багаж на патници и екипаж (верификација на багаж на патници, известување на пилотот)	-	-	-	y	-	-	-	y	-
8. Транспорт на товар/багаж									
6.1 Утоварување на авион (проверка на оштетувања или истекувања, применување на сегрегација и сепарација и друго)	-	-	y	-	-	-	-	-	-
6.2 Управување со опасни товари (DG) пред и за време на летот (спроведување на процедури во случај на итна ситуација)	-	-	-	-	-	y	y	y	-
6.3 Истоварување на авионот (проверка за оштетување или истекување)	-	-	y	-	-	-	-	-	-
7. Собирање податоци за безбедноста (известување за несреќи, инциденти и недекларирани/погрешно декларираните опасни товари - DG)	y	y	y	y	y	y	-	y	y

Улоги:е) Персонал одговорен за обработка или прифаќање на стоки претставени како општ товар

ф) Персонал одговорен за обработка или прифаќање на пратки со опасни товари

г) Персонал одговорен за ракување со товар во магацин, натоварување и истоварување на уреди за

задачи кои вклучуваат директен контакт со патници и екипаж, управување со зоните за влез во авионот и други

и) Персонал одговорен за планирање на натоварувањето на авионот

ј) Екипаж на летот

к) Официри за летни операции и диспечери на летови

л) Екипаж во кабина

м) Персонал одговорен за прегледување на патници и екипаж и нивниот багаж, товар и пошта

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Додаток Н – Пример – Образец за анализа на потребите за обука

Се користи за дизајнирање на програмите за обука и оценување (исход). Сепак, задачите и подзадачите, како и нивото на прикажана стручност, се само препораки. Може да биде потребна дополнителна обука и оценување за персонал на кој му се доделени дополнителни одговорности, а помалку обука и оценување може да биде потребно за персонал со помал број одговорности од оние прикажани во овие листи. Понатаму, некои работодавачи може поинаку да ги поделат работните функции и, како резултат на тоа, да имаат поинаква спецификација за обука.

	Опишете ги работните функции на операторот, улогата и нивните одговорности.
(Работни функции на операторот) за превоз на опасни материи (DG) по воздушен пат Задачи со упатување на ICAO TI / IATA DGR)	(Според прирачникот на операторот = работни одговорности, SOP – стандарден оперативен протокол, внатрешни процедури за извршување на нивните работни функции)
Забелешки / Упатство: Референца за работните функции на операторот	Врз основа на работната функција опишана во параграф 1 и посакуваниот исход од обуката опишан во параграфот на овој документ, задачите и подзадачите се идентификувани во табелата додолу. Факторите на компетентност се поврзани со секој од критериумите за изведба на подзадачите. Ова обезбедува добра спецификација за развој на плановите за оценување и обука. Дополнително, за секој критериум за изведба на подзадачите се дефинирани нивоа на стручност за да се обезбеди упатство за дизајнерот на курсот при развој на соодветна содржина и методи за оценување за проверка на компетентноста на учесниците. (Според прирачникот на операторот = работни одговорности, SOP – стандарден оперативен протокол, внатрешни процедури за извршување на нивните работни функции)

	Фактори на компетентност			Ниво на стручност
	Знаење	Вештини	Став	
Задача 0. Разбирање на основите на опасни материи				
Подзадача 0.1 Препознавање на применливоста на опасни материи				
0.1.1 Разбирање на дефиницијата				
0.1.2 Препознавање на правната рамка (глобална РСМ)				
0.1.3 Идентификување на применливоста и опсегот				
0.1.4 Разликување на опасност (hazard) и ризик (risk)				
Подзадача 0.2 Разбирање на општите ограничувања				
0.2.1 Развивање на свест за забранети опасни материи				

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

0.2.2 Препознавање на потенцијални скриени опасни материи				
0.2.3 Запознавање со правила за патници				
Подзадача 0.3 Идентификување на улоги и одговорности				
0.3.1 Разјаснување на индивидуалната и колективната улога на учесниците во ланецот на снабдување				
0.3.2 Разбирање на одговорностите на патникот				
0.3.3 Препознавање на влијанието на разликите помеѓу државите и операторите				
Подзадача 0.4 Разбирање на важноста на класификацијата и пакувањето				
0.4.1 Идентификување на општи информации за класи и дивизии				
0.4.2 Разбирање на општите принципи на Групи за пакување				
0.4.3 Земете предвид повеќекратни опасности				
Подзадача 0.5 Разбирање на комуникацијата за опасности (hazard communication)				
0.5.1 Препознавање на основните барања за маркирање				
0.5.2 Препознавање на основните барања за етикетање				
0.5.3 Идентификување на потребната документација				
Подзадача 0.6 Запознавање со основниот одговор при итни случаи				
0.6.1 Создавање свест за општите постапки при итни случаи				
0.6.2 Разбирање на барањата на организаторот за одговор при итни случаи				

	Фактори на компетентност			Ниво на стручност
	Знаење	Вештини	Став	
Задача 1. Класифицирање на опасни материи (DG)				
Подзадача 1.1 Евалуирање на супстанца или артикал според критериумите за класификација				
1.1.1 Одредување дали станува збор за опасни материи				
1.1.2 Одредување дали се забранети под какви било околности				
Подзадача 1.2 Одредување на описот на опасните материи (DG)				
1.2.1 Одредување на класа или дивизија				
1.2.2 Одредување на Група за пакување				
1.2.3 Одредување на соодветното име за испраќање и UN број				
1.2.4 Одредување дали се забранети освен ако не е добиено одобрение или изземање				

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Подзадача 1.3 Преглед на специјални одредби				
1.3.1 Проценка дали специјалната одредба/и е применлива				
1.3.2 Применување на специјалната одредба/и				
Задача 2. Подготовка на пратка со опасни материи (DG)				
Подзадача 2.1 Проценка на опциите за пакување вклучувајќи ја количината				
2.1.1 Земете предвид ограничувања (de minimis количини, excepted quantities, limited quantities, само патнички авион, само товарен авион, специјални одредби, опасни материи во пошта)				
2.1.2 Земете предвид разлики помеѓу државите и операторите				
2.1.3 Одредување дали може да се користи „all-packed-in-one“				
2.1.4 Избор на начин на испраќање на опасните материи врз основа на ограничувањата и варијациите				
Подзадача 2.2 Применување на барањата за пакување				
2.2.1 Земете предвид ограничувањата од инструкциите за пакување				
2.2.2 Идентификување и следење на инструкциите дадени од производителот на пакувањето кога се користи UN спецификациско пакување				
2.2.3 Избор на соодветни материи за пакување (апсорбентни, заштитни, итн.)				
2.2.4 Составување на пакувањето				
Подзадача 2.3 Применување на марки и етикети				
2.3.1 Одредување на применливите марки				
2.3.2 Применување на марки				
2.3.3 Одредување на применливи етикети				
2.3.4 Применување на етикети				
Подзадача 2.4 Проценка на користење на overpack				
2.4.1 Одредување дали може да се користи overpack				
2.4.2 Применување на марки ако е потребно				
2.4.3 Применување на етикети ако е потребно				
Подзадача 2.5 Подготовка на документација				
2.5.1 Пополнување на документот за транспорт на опасни материи (DGD)				
2.5.2 Пополнување на други транспортни документи (на пример, воздушна товарница)				
2.5.3 Вклучување на други потребни документи (одобренија/ослободувања и сл.)				
2.5.4 Чување на копии од документите согласно барањата				

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Задача 3. Обработка/прифаќање на товар				
Подзадача 3.1 Преглед на документација				
3.1.1 Потврдување на документот за транспорт на опасни материи (DGD)				
3.1.2 Потврдување на други транспортни документи (на пример, воздушна товарница)				
3.1.3 Потврдување на други документи (ослободувања, одобренја и сл.)				
3.1.4 Потврдување на разликите помеѓу државите и операторите				
Подзадача 3.2 Преглед на пакување, марки и етикети				
3.2.1 Потврдување на марки				
3.2.2 Потврдување на етикети				
3.2.3 Потврдување на типот на пакување				
3.2.4 Потврдување на состојбата на пакувањето				
3.2.5 Потврдување на разликите помеѓу државите и операторите				
Подзадача 3.3 Завршување на процедурите за прифаќање				
3.3.1 Пополнување на контролниот список за прифаќање				
3.3.2 Обезбедување информации за пратката за планирање на товарот				
3.3.3 Чување на документи според барањата за планирање на товарот				
Подзадача 3.4 Обработка/прифаќање на товар освен опасни материи (DG)				
3.4.1 Проверка на документацијата за индикации на скриени/недекларирани опасни материи				
3.4.2 Проверка на пакувањата за индикации на скриени/недекларирани опасни материи				
Задача 4. Управување со товар пред товарување				
Подзадача 4.1 Планирање на товарување				
4.1.1 Одредување на барањата за поставување на товарот (stowage requirements)				
4.1.2 Одредување на правила за одвојување, сепарација, ограничувања на авионот/компаратментот				
Подзадача 4.2 Подготовка на товар за авион				
4.2.1 Проверка на пакувањата за индикации на скриени/недекларирани опасни материи				
4.2.2 Проверка за оштетувања и/или протекување				
4.2.3 Применување на барањата за поставување на товарот (на пример, одвојување, сепарација, ориентација, обезбедување и заштита од оштетување)				
4.2.4 Применување на ULD ознаки кога е применливо				
4.2.5 Транспорт на товарот до авионот				
Подзадача 4.3 Издавање на NOTOC				

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

4.3.1 Внесување на потребните информации				
4.3.2 Потврдување на усогласеност со планот за товарување				
4.3.3 Пренесување на информациите до персоналот за товарување				
Задача 5. Прифаќање на багаж на патници и екипаж				
Подзадача 5.1 Обработка на багаж				
5.1.1 Идентификување на забранети опасни материи				
5.1.2 Применување на барањата за одобрување				
Подзадача 5.2 Прифаќање на багаж				
5.2.1 Применување на барањата на операторот				
5.2.2 Потврдување на барањата за багаж на патници				
5.2.3 Информирање на командантот на летот				
Задача 6. Транспорт на товар/багаж				
Подзадача 6.1 Товарување на авион				
6.1.1 Транспорт на товар/багаж до авионот				
6.1.2 Проверка на пакувањата за индикации на недекларирани опасни материи				
6.1.3 Проверка за оштетувања и/или протекување				
6.1.4 Применување на барањата за поставување на товарот (на пример, одвојување, сепарација, ориентација, обезбедување и заштита од оштетување)				
6.1.5 Потврдување дека NOTOC е усогласен со натоварувањето на авионот				
6.1.6 Обезбедување на информации од NOTOC до командантот на летот и офицерот за летни операции / диспечер на летови				
Подзадача 6.2 Управување со опасни материи (DG) пред и за време на лет				
6.2.1 Откривање на присуство на опасни материи кои не се дозволени во багажот				
6.2.2 Толкување на NOTOC				
6.2.3 Применување на постапките во случај на итен случај				
6.2.4 Информирање на офицерот за летни операции / диспечер на летови / контролата на воздушниот сообраќај во случај на итен случај				
6.2.5 Информирање на службите за итни случаи за опасните материи на борд во случај на итен случај				
Подзадача 6.3 Истоварување на авион				
6.3.1 Применување на специфични упатства за истоварување				
6.3.2 Проверка на пакувањата за индикации на недекларирани опасни материи				
6.3.3 Проверка за оштетувања и/или протекување				
6.3.4 Транспорт на товар/багаж до објект/терминал				

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Задача 7. Собирање на безбедносни податоци				
Подзадача 7.1 Пријавување на несреќи со опасни материи (DG)				
Подзадача 7.2 Пријавување на инциденти со опасни материи (DG)				
Подзадача 7.3 Пријавување на недекларирани/погрешно декларирани опасни материи (DG)				
Подзадача 7.4 Пријавување на појави поврзани со опасни материи (DG)				

Забелешки – инструкции за нивоа на стручност

Воведно (*): опфаќа општо знаење или разбирање на основните концепти и техники.

Основно ():** обезбедува компетентност доволна за поединецот да извршува едноставни работни активности, од кои повеќето се рутински и предвидливи. Повремено може да биде потребно насочување или помош од експерт.

Средно (*)** опфаќа сложени или критични активности, во нерутински контекст, што му овозможува на лицето да работи самостојно и да решава проблеми без посебна помош.

Напредно (**):** опфаќа сложени технички и професионални активности во широк спектар на контексти, што му овозможува на персоналот да дава совети. Инструкторите на курсеви за обука за опасни материи треба да го имаат стекнато ова ниво на стручност за задачите или функциите што ќе ги предаваат пред одржување на таквите курсеви.

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Додаток I – Пример – Оценување на потребите за обука (Training Needs Analysis Assessment)

Според табелата подолу:

Пример за пополнување на образецот за Оценување на потребите за обука (Training Needs Analysis Assessment).

Работна функција	Задача	Подзадача	Знаење	Вештини	Став	Ниво на стручност
(Ве молиме наведете конкретна работна функција)	ЗАДАЧА 0 Разбирање на основите на опасни материи	Разбирање на дефиницијата	Опишување на дефиницијата на опасни материи (Dangerous Goods)	Препознајте ја дефиницијата на опасни материи.	Движење кон обезбедување безбедност и усогласеност со применливите регулативи. Посветеност да се биде добро запознаен со регулативите за опасни материи преску учество во групни дискусии и поставување релевантни и ефективни прашања. Позитивна ментална поставеност.	*
		Препознавање на правната рамка	Опишете ја основата на регулативите, Опишете ги регулативите за транспорт на опасни материи, Опишете ги регулативите за известување за опасни материи	Препознајте и објаснете ги регулативите за опасни материи на ИАТА и на локалните власти.		*
		Идентификување на применливоста и опсегот	Опишете ја разликата помеѓу Одобренија, Изземања и Исклучоци	Препознајте ги барањата помеѓу Одобренија, Изземања и Исклучоци		*
		Разликување на опасност (hazard) и ризик (risk)	Наведете ја дефиницијата на опасност (Hazard) и ризик (Risk)	Препознајте како да се разликуваат опасноста и ризикот кај опасните материи		*
		Развивање на свест за скриени опасни стоки	Наведете ја дефиницијата на скриени опасни материи (Hidden Dangerous Goods)	Препознајте потенцијални скриени опасни материи според општ опис		*

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

		Препознајте потенцијални сокриени опасни материи	Листа на типови на опасни предмети и супстанции кои можат да се присутни во предмети со општ опис	Препознајте опасни предмети и супстанции во предмети според општ опис		*
		Запознајте се со правилата и условите за патници	Разберете ги барањата за предметите кои се дозволени за носење од патници и екипаж, и што е забрането	Препознајте како да се користи Табела 2.3А на ИАТА – Прописи за опасни материи кои ги носат патници и екипаж, за да се идентификуват кои предмети се дозволени во багаж		*

Работна функција	Задача	Подзадача	Знаење	Вештини	Став	Ниво на стручност
		Разјаснете ја индивидуалната и колективната улога на учесниците во ланецот на снабдување (supply chain stakeholders)	Опишете ги одговорностите на Испраќачот (Shipper), Операторот (Operator) и Провајдерот за ракување (Handling Provider)	Препознајте како да се разликуваат одговорностите на Испраќачи, Оператори и Агенти за ракување кои работат во име на операторот		*
		Разберете ги одговорностите на патниците	Опишете ги одговорностите на патникот	Препознајте како да се разликуваат одговорностите на патникот		*
		Препознајте го влијанието на варијациите на државата и операторот	Лоцирајте ги варијациите на државата и операторот	Препознајте операторските варијации и способноста да ги лоцирате и		*

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

				примените правилно		
		Идентификувајте општите информации за класи и дивизии на опасни материи	Идентификувајте и опишете ги различните класи и дивизии на опасни материи	Препознајте опасни материи и класифицирајте ги во нивната класа или дивизија врз основа на нивните својства и карактеристики		*
		Препознајте ги основните барања за обележување (marking) на опасни материи	Наведете ги основните барања за обележување (marking)	Препознајте и правилно идентификувајте обележувањето на опасни материи		*
		Препознајте ги основните барања за етикетање (labelling) на опасни материи	Наведете ги основните барања за етикетање (labelling)	Препознајте и правилно идентификувајте ознаките за опасности и ракување (hazards and handling labels)		*
		Идентификувајте ја потребната документација за транспорт на опасни материи	Наведете ги основните барања за документација (documentation) за опасни материи	Препознајте како правилно да се идентификува документацијата за транспорт на опасни материи		*
		Креирајте свесност за општи процедури за итни случаи (general emergency procedures) при ракување со опасни материи	Лоцирајте ги процедурите за итни случаи (emergency procedures) при ракување со опасни материи	Препознајте како да се опишат процедурите за итни случаи во согласност со Emergency Response Plan на операторот (Operator's ERP).		*

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

	Разберете ги барањата за итни случаи на работодавачот (employer's emergency response requirements)	Лоцирајте ги процедурите за итни случаи на работодавачот (employer's emergency procedures)	Препознајте како да се опишат активностите на работодавачот (employer's activities) во врска со опасни материи	*
--	--	--	--	---

Работна функција	Задача	Подзадача	Знаење	Вештини	Став	Ниво на стручниот
	Задача 6: Транспорт на багаж и товар	6.2.2. Толкување на NOTOC	Опишете ги општите барања за обезбедување информации на пилотот-командант (Provision of Information to the Pilot-in-Command)	Толкувајте ги информациите за опасни материи во NOTOC (Notification to Captain) правилно	Воден/а од желба да се обезбеди безбедност и усогласеност со применливите регулативи прописи	***
		6.2.3. Примена на процедурите во случај на итни случаи	Да се знае процедурата во случај на итен случај при авионска несреќа или инцидент во согласност со Emergency Response Plan (ERP)	Способен/на е да објасни процедура при итен случај во случај на авионска несреќа или инцидент и да обезбеди информации за опасните материи на службите за итни случаи, контрола на воздушниот сообраќај и аеродромските власти, во согласност со	Посветеност кон добро познавање на прописите за опасни материи преку вклучување во групни дискусии и поставување релевантни и ефикасни прашања Позитивен начин на размислување	***
		6.2.4. Известување на офицерот за летни операции / диспечерот / контрола на воздушниот сообраќај во случај на итни случаи	Да се знаат барањата и процедурите за: Информации од пилотот-командант во случај на итен случај за време на лет (In-Flight Emergency),			***

УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива

		6.2.5. Известување на службите за итни случаи за опасните материи наведени во NOTOC во случај на итни случаи	Информации од операторот во случај на авионска несреќа или инцидент (Aircraft Accident or Incident)			***
--	--	--	---	--	--	-----

*

УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива

Додаток Ј – Пример – План за обука

План за обука	
Наслов на курсот	Регулативи за опасни материи за диспечери на летови
Цел на курсот	По завршувањето на обуката, персоналот одговорен за диспечери на летови ќе биде способен да објасни и толкува информации за опасни материи наведени во NOTOC, како и ќе ги знае процедурите за обезбедување информации за опасни материи на службите за итни случаи, контрола на воздушниот сообраќај и аеродромските власти во согласност со процедурите за известување на инциденти, ескалација, процена и известување во ERP.
Кој треба да присуствува	Персонал одговорен за диспечери на летови
Времетраење на обуката	Самостојно учење: 5 дена пред почетокот на часот Настава во училишница: 3 часа и 30 минути
Материи за обука	Презентациски слајдови Видео (Video) ICAO TI 2025-2026 издание со додаток IATA DGR 66-то издание со додаток Листовки / прирачник Дијаграм за известување на инциденти, ескалација, процена и известување Прирачник за опасни материи
Материи за евалуација	-Вежбанка (Exercises Book) -Финален испитен лист (Final Examination Paper)

УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива

Распоред на обука	
Време	Темн
0900ч – 1030ч	- Резиме - Вовед - Опфат и применливост - Општи ограничувања - Улоги и одговорности - Општи информации за класи и дивизии - Обележување и етикетирање - Документација - Основни постапки за итни случаи
1030ч – 1045ч	Пауза
1045ч – 1200ч	- Обезбедување информации на капетанот (NOTOC) - Информации од пилотот-командант во случај на итен случај за време на лет - Информации од операторот во случај на авионска несреќа или инцидент
1200ч – 1300ч	Пауза за ручек
1300ч – 1330ч	Преглед на вежбанката
1330ч – 1400ч	Финална евалуација

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Додаток К – Пример – План на лекција

План за лекција	
Регулатива за опасни материи за диспечери на летови	
Цели на курсот	• По завршувањето на овој курс, учесниците ќе бидат способни да: • Правилно идентификуваат опасни материи; • Идентификуваат скриени опасни материи; • Препознаат и правилно толкуваат етикети за опасности и ракување и нивната цел; • Разбираат прописи за опасни материи кои ги носат патници и екипаж; • Разбираат правилно 9-те класи и дивизии на опасни материи; • Правилно идентификуваат и толкуваат NOTOC; • Разбираат процедура за итни случаи во случај на авионска несреќа или инцидент во согласност со ERP; • Диспечерот на летови е способен да обезбеди информации за опасни материи на службите за итни случаи, контрола на воздушниот сообраќај и аеродромските власти во потребниот временски рок, во согласност со процедурите за известување на инциденти, ескалација, проценка и известување во ERP.

Тема/Содржина	Активност	Референца во DGR	Наставни средства	Времетраење
Вовед				
Вовед	- Објавување на називот на курсот - Име и искуство на инструкторот - Цел на курсот - Објавување на времетраењето на курсот и локацијата на објектите (тоалети, паузи, процедури за итни случаи и сл.) - Објаснување на начинот на кој ќе се одвива наставата	НП	PPT 1-5 Објавување од инструкторот	10 мин.
Опфат и применливост				
• Референца на специфични несреќи со опасни материи	• Прикажување видео за UPS, FLIGHT 1307 за специфични несреќи со опасни материи,	Видео	• PPT 7	

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

	дополнето со референци на други инциденти со опасни материи за полесно разбирање			
• Референца на закони и изворни документи	-Презентирање на Техничките инструкции и други референтни материи (на пр. IATA Dangerous Goods Regulations, Dangerous Goods Manual, дијаграм за известување на инциденти, ескалација, процена и известување), вклучувајќи локални регулативи и барања		- ICAO TI Edition 2023-2024 - IATA DGR edition 64th - Addendum (DGR and TI) - PPT 8	15 MIN
• Општа филозофија			- PPT 9	
• Дефиниција на опасни материи	-Објаснување на Општата филозофија во транспортот на опасни материи -Објаснување на дефиницијата на опасни материи и барање од учесниците да наведат примери на опасни материи	-Општа филозофија	- PPT 10	
• Основи на регулативите	-Прикажување како ICAO прописи се изведени од UN subCoE за транспорт на опасни материи и IAEA	-DGR 1.0 DGR Appendix A	- PPT 10-13	
• Одобренија и Изземање	-Објаснување на барањата за одобренија и ослободувања за опасни материи од засегнатите држави за да може да се транспортираат	- DGR 1.1		
• Барања за обука за опасни материи	-Општи барања за обука за диспечери на летови -Објаснување на барањата за повторна обука и евалуација, и водење на записи за обука -СВТА (Competency-Based Training and Assessment) за персонал на диспечери на летови	- DGR 1.2.5 - DGR 1.2.6	- PPT 14 - PPT 15-16	
• Применливост, општо и опфат		- DGR 1.5		
• Разликување помеѓу опасност	-Објаснување на општите барања за применливост, општи принципи и опфат -Истакнување на разликата помеѓу ризик (risk) и опасност (hazard) и последиците од нив	- DGR 1.2.1, 1.2.3, 1.2.4	- PPT 19-21	
• Преглед на вежби	-Преглед на вежби „Опфат и применливост“ (Review Exercise – “Scope and Applicability Chapter”)	- Н/П - Н/А	- PPT 17-18 Збирка на вежби	

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Тема/Содржина	Активност	Референца во DGR	Наставни средства	Времетраење
Општи ограничувања				
-Опасни материи забранети во воздухоплов под било какви околности -Опасни материи забранети освен ако не се одобрени со изземање -Опасни материи во сопственост на операторот	-Објасни што се опасни материи забранети за транспорт во воздухоплов под било какви околности и како да се идентификуваат -Објаснете што се опасни материи забранети за транспорт освен ако не се изземени -Објаснување што се предмети поврзани со пловидбеност (Airworthiness) и оперативни предмети, и објаснување на барањата, како и фактот дека постои опасност ваквите предмети да бидат испратени недекларирани. Исто така, преносливи електронски уреди кои содржат литиум-метални или литиум-јонски ќелии или батерии се дозволени да се носат за EFB (Electronic Flight Bag) и за употреба или продажба во авионот (POS).	- DGR 2.1.1 - DGR 2.1.2 - DGR 2.5	- PPT 23-24 - PPT 25 - PPT 26	15 MIN
Скриени опасни материи	-Препознавање на потенцијални скриени опасни материи -Поставување прашања на учесниците за идентификација на опасни материи -Обезбедување примери за визуелни индикации, како што се слики поврзани со производот и текст на пакувањата	- DGR 2.2	- PPT 27-28	

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Свесност за предупредувачки етикети на потрошувачки производи	-Некои секојдневни домаќински предмети имаат предупредувачки етикети за потрошувачи, кои можат или не мора да покажуваат дека се класифицирани како опасни материи за воздушен транспорт. Приказ на GHS симболи и други релевантни етикети, заедно со укажување на веројатната соодветна класификација за транспорт	-DGR APP B4	- PPT 29	
Опасни материи што ги носат патници и екипаж	Регулативите за опасни материи забрануваат носење опасни материи од патници и екипаж, со одредени специфични изземања. За оние кои се дозволени, можат да важат услови, а некои може да се носат само со одобрение од операторот. -Обезбедува информации кои се потребни за персоналот да ги препознае таквите опасни материи и да знае кои услови или политики на операторот важат за нивното носење.	-DGR Table 23A	PPT 30-31	
Преглед на вежби	-Преглед на вежби „Општи ограничувања“	N/	Збирка на вежби	

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Тема/Содржина	Активност	Референца во DGR	Наставни средства	Времетраење
Идентификација на улоги и одговорности				
-Одговорности на операторот	-Објаснување на одговорностите на операторот и агентот за земјишно ракување (ground handling agent)	- DGR 1.4	- PPT 33-34	10 MIN
-Одговорности на испраќачот	-Објаснување на одговорностите на испраќачот (shipper)	- DGR 1.3	PPT 35	
-Одговорности на патникот	-Објаснување на одговорностите на патникот (passenger)	- DGR 1.4.3.1	PPT 36	
-Варијации на државата и операторот	-Поставување прашања на учесниците за Правилно идентификување на одговорностите помеѓу операторот и испраќачот	- DGR 2.8	- PPT 37	
-Преглед на вежби	-Државите и операторите можат да воведат дополнителни ограничувања за транспорт на опасни материи по воздух, познати како State and Operator Variations			
	-Објаснување на овие прописи и истакнување на варијациите релевантни за операторот			
	-Преглед на вежби „Идентификација и одговорности“ (Review Exercise – “Identifying and Responsibility”)	Н/П	Збирка на вежби	
Општи информации за класи и дивизии				
-Класи на опасни материи	- Опишани се деветте класи и дивизии на опасни материи, објаснувајќи ги генералните класи и дивизии, и поставување прашања на учесниците дали производи како бон можат или не можат да се класифицираат како опасни материи, во зависност од карактеристиките на конкретниот производ.	- DGR 3.0.2	-PPT 38-49	15 MIN
-Преглед на вежби	- Преглед на вежби „Општи информации за класи и дивизии“	Н/П	Збирка на вежби	
Обележување и етиктирање				

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

-Обележувања на пакувања	-Постојат прописани обележувања на пакувања за идентификација на нивната содржина и за други цели, како што се UN број, Правилно име за транспорт (Proper Shipping Name), UN спецификациски обележувања и обележувања за ограничена количина (Limited Quantity Markings) и сл.	- DGR	- PPT 51-53	
-Етикети на пакувања	- Етикети се потребни на пакувањата со опасни материи за да се идентификува опасноста од содржината (на пример, во случај на истекување или оштетување на пакувањата) и за да се олесни ракувањето. - Поставување прашања на учесниците да идентификуваат класи/дивизии на етикети за опасности и да препознаат етикети за ракување.	- DGR 7.3 - DGR 7.4	- PPT 56-60	10Min
-Преглед на вежби	- Преглед на вежби „Обележување и етикетирање“	Н/П	Збирка на вежби	

Тема/Содржина	Активност	Референца во DGR	Наставни средства	Времетраење
Документација				
-Документација за транспорт на опасни материи и друга релевантна документација (Dangerous Goods Transport Document and Other Relevant Documents)	- Опасните материи кои носат етикета за опасност (освен пратки составени само од сув мраз и некои пратки со литиумски батерии) мора да бидат придружени со документација за транспорт на опасни материи, позната како „Декларација на испраќачот“ (Shipper's Declaration).	- DGR 8.1.9	- PPT 62-63	5 MIN
-Преглед на вежби	- Преглед на вежби „Документација“	Н/П	Збирка на вежби	
Одговор при итни ситуации				

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

-Акции кои треба да се преземат во случај на инциденти/несреќи (Actions to be Taken in the Event of Incidents/Accidents)	-Постојат можности патникот да поседува забранети опасни материи, или дури материи кои се дозволени, кои може да предизвикаат инцидент на земја или во лет. Исто така, постои можност инцидент да се случи во товарот и да биде предизвикан од или да вклучува опасни материи. -Обезбедување на општи процедури за справување со овие ситуации -Поставување прашања на учесниците да објаснат локални процедури за итни случаи на земја -Преглед на вежби „Итни случаи“	- DGR 9.5.12 N/A	- DGM XX - ERP XX - SOP XX Збирка на вежби	10 MIN
Обезбедување информации на командантот (NOTOC)				

- Барање за NOTOC	-Опасните материи (со некои исклучоци) кои се превезуваат како товар или залихи, мора да се известат на пилотот кој е одговорен за управување со летот, во писмена (или електронска) форма, пред се за користење во случај на итна ситуација. Персоналот со одговорности за оперативна контрола на авионот (на пр. службеник за летни операции, диспечер на летови или одреден земјен персонал одговорен за летни операции) исто така мора да добие иста информација што е потребно да му се обезбеди на пилотот кој е одговорен за управување со летот.	- DGR 9.5.1	- PPT 68-71
- Разбирање и толкување на NOTOC	-Се постигнува преку користење на документ кој обично се нарекува Известување до командант (NOTOC). -Главните детали на NOTOC се правилното име за испорака, УН бројот (техничкото име/имиња прикажани на документот за	- DGR 9.5.1.13 - DGR 9.5.1.13.3	-PPT 72

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

- Достапност на NOTOC	транспорт на опасни товари не е потребно), класата или делбата, дополнителниот ризик, пакувачката група, бројот на пакувања, точната локација за натоварување и нето или бруто масата на секое пакување. За радиоактивни материи, мора да се наведе и Транспортниот индекс. Може да се наведе телефонски број на локација од каде можат да се добијат целосни детали за информациите во NOTOC, ако операторот има намера пилотот кој е одговорен за управување со летот да го обезбеди овој број до АТС во случај на итна ситуација за време на лет. -Прикажува NOTOC кој го користи операторот и објаснува неговата содржина. -Јасно читлива копија мора да се чува на земјата и да биде лесно достапна за диспечерот на летови до пристигнувањето на летот. -Објаснете го барањето на учесниците	DGR 9.5.1.1.9	PPT 73
Вежба за повторување	-Вежба за повторување: „Обезбедување информации на командантот (NOTOC)“	Н/П	ЗЕМАНА НА ВЕЖБИ

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

Тема/Содржина	Активност	Референца во DGR	Наставни средства	Времетраење
Информации од пилотот кој е одговорен за управување со летот во случај на итна ситуација за време на лет				
- Информации што треба да ги обезбеди пилотот кој е одговорен за управување со летот во случај на итна ситуација за време на лет - Вежба за повторување	- Во случај на итна ситуација за време на лет, која можеби е или не е предизвикана од опасни товари, веднаш штом ситуацијата го дозволува, специфични информации за опасните товари превезувани како товар мора да се обезбедат на АТС за информација на аеродромските власти. - Објаснете ја политиката и процедурите за дејствија при итни ситуации, вклучително и политиката за пренесување на информации до АТС. - Вежба за повторување: „Информации од пилотот кој е одговорен за управување со летот во случај на итна ситуација за време на лет	- DGR 9.5.1.3	- PPT 74-75 Збирка на вежби	15 MIN
Информации од операторот во случај на авионска несреќа или инцидент				
- Информации од операторот во случај на авионска несреќа или инцидент - Процедури за известување за инциденти, ескалација, проценка и известување поврзани со опасни товари во ERP. - Вежба за повторување	- Ова е одговорност на диспечерот на летови, кој е назначен од компанијата да обезбеди информации без одложување до службите за итни случаи кои реагираат на несреќи или сериозни инциденти за опасните товари на авионот. - Објаснете ги процедурите за известување за инциденти, ескалација, проценка и известување поврзани со опасни товари во ERP - Вежба за повторување: „Информации од операторот во случај на авионска несреќа или инцидент	- DGR 9.6.3	- PPT 76-79 Збирка на вежби	30 MIN

**УПАТСТВО ЗА ПРИСТАП БАЗИРАН НА КОМПЕТЕНЦИИ ЗА
ОБУКА И ОЦЕНУВАЊЕ ЗА ОПАСНИ МАТЕРИИ (СВТА)
Одделение за летачка оператива**

КОНЕЧНА ПРОВЕРКА НА КРАЈОТ НА КУРСОТ	60 МИНУТИ	
На учесниците ќе им се даде писмен испит како што следува: - За време на обуката, формативна проценка – 40% - На крајот на обуката, сумативна писмена проценка – 60%		

• **Заклучок**

Ова Упатство за пристап базиран на компетенции за обука и оценување за опасни материи (СВТА) претставува систематски и современ пристап за обезбедување на потребните знаења, вештини и способности кај персоналот вклучен во ракување, прифаќање, подготовка, транспорт и надзор на опасни материи во воздухопловството. Примената на СВТА пристапот овозможува обуката да биде насочена кон реалните работни задачи, оперативните ризици и одговорности на персоналот, со што се обезбедува повисоко ниво на безбедност, усогласеност со важечките меѓународни и национални регулативи и ефикасно управување со опасните материи. Преку јасно дефинирани компетенции, мерливи критериуми за оценување и континуирано следење на перформансите, организацијата обезбедува дека персоналот е способен правилно да ги идентификува, класифицира, пакува, означува, документира и постапува со опасни материи во согласност со применливите барања на International Civil Aviation Organization, International Air Transport Association и релевантните национални прописи. Дополнително, ова упатство придонесува кон развој на безбедносна култура, унапредување на оперативната ефикасност и намалување на ризиците од инциденти и несреќи поврзани со транспортот на опасни материи. Со имплементацијата на ова Упатство, организацијата воспоставува одржлив и ефективен систем за обука и оценување, кој обезбедува континуирано одржување и подобрување на компетенциите на персоналот, во согласност со развојот на регулативите, оперативните процеси и индустриските стандарди.